

Raittiuden Ystävien Vuosikertomus 2020

raitis.fi

@RYYSTAVAT

facebook.com/RaittiudenYstavat

mocktailseura.fi

www.selvinpainkesaan.fi

www.annalapselleraitisjoulu.fi

#koronakotoilu

#selvästinuori

SISÄLLYSLUETTELO

I YLEISTÄ	1
1.1. Vuoden teema: <i>Avoimuutta ja yhteistyötä</i>	1
1.2. Päihteistä ja riippuvuuksista	1
1.3. Yhteistyöverkostot	4
II KOHTAAVAA KANSALAISTOIMINTAA	8
2.1. Lähtökohdat	8
2.2. <i>Mocktailseura</i> ja sometyö	8
2.3. <i>Hengähdä hetkeksi</i> -tilaisuudet	11
2.4. <i>Raitis Linja</i> -palvelupuhelin	11
2.5. Maahanmuuttajataustaisten liikuntasalivuoro	12
2.6. Lastenleiri	12
III KAMPANJAT, PROJEKTIT JA HANKKEET	13
3.1. Yhteistyökampanjat COVID-19-pandemiatilanteessa	13
3.2. <i>Selvin päin kesään</i> -kampanja	13
3.3. <i>Vuoden raittiusteko</i> -tunnustus	14
3.4. <i>Anna lapselle raitis joulu</i> -kampanja	14
3.5. <i>Monikulttuurisuutta ja mocktaileja – MoMo-hanke</i>	16
IV VIESTINTÄ	17
4.1. Edunvalvonta ja päihdepoliittinen vaikuttamistyö	17
4.2. <i>raitis.fi</i> -lehti	17
4.3. Mediatiedotteet, kannanotot ja uutiskirjeet	17
4.4. Verkko- ja sometyö	17
4.5. Medianäkyvyys	18
4.6. Raittiuden Ystävien toimintakalenteri	19
V HALLINTO JA TALOUS	23
5.1. Liittovaltuusto ja hallitus	23
5.2. Joutsenon Opisto	24
5.3. Henkilökunta ja toimisto	24
5.4. Talous	24
5.5. Raittiuspierit ja paikallisyhdistykset	24
5.6. Raittiuden Ystävien kannatusjäsenet, jäsenyhteisöt ja valtakunnalliset jäsenyhdistykset	25
5.7. Raittiuden Ystävien jäsenyydet muissa järjestöissä vuonna 2020	25
5.8. Raittiuden Ystävien osakkuudet	25

I YLEISTÄ

1.1. Vuoden teema: *Avoimuutta ja yhteistyötä*

Raittiuden Ystävät ry (jatkossa RY) on Suomen vanhin valtakunnallinen kansalaisjärjestö, jonka historia ulottuu vuoteen 1853 ja nykyinen nimi vuoteen 1884. RY:n toimintaperiaatteiden ja sääntöjen mukaisesti järjestö edistää ajan vaatimuksia seuraten raitista ja tervettä elämäntapaa, vastustaa kaikkien päihteiden käyttöä, auttaa päihdeongelmista kärsiviä sekä kannustaa jäseniään vastuuntuntoisiksi kansalaisiksi. Järjestö toimii lainsäädännön kehittämiseksi niin, että lait edistäisivät raittiutta ja päihteetöntä elämää.

COVID-19-pandemia aiheutti merkittävän haasteen järjestömme kohtaavaan toimintaan ja joutuimme muuttamaan toimintasuunnitelmaamme eri tavoin syksyn 2019 tilanteeseen verrattuna. Kunnat peruivat kokoontumisrajoitusten vuoksi 23 Mocktailseuran Mocktailbaaria. Lisäksi joutuimme perumaan kolme yli 65-vuotiaille suunnattua *Hengähdä hetkeksi* -keskustelutilaisuutta, kolme yleisötapahtumaan osallistumista ja yhden ryhmätoimintapaamisen. Useita toiminnan esittelymahdollisuuksia estyi valtakunnallisten tapahtumien peruuntuessa.

Muuttuneessa tilanteessa panostimme tapaamisiin sosiaalisessa mediassa ja muuhun etä-yhteyksillä tehtyyn kohtaavaan työhön, kuten virtuaalisiin Mocktailbaareihin ja *Raitis Linja* -palvelupuhelimeen, joka oli avoinna myös läpi kesän ja vuodenvaihteen arkisin klo 12–15. Toteutimme kuitenkin merkittävän osan suunnitellusta toiminnastamme, kuten alakouluikäisten lastenleirin elokuussa Kauhajoella.

Emme myöskään vähentäneet henkilökuntaa, vaan palkkasimme kaksi tuntityöläistä avustajaksi mm. liikuntavuoron järjestämiseen ja sosiaalisen median viestintätyöhön. Kannanotot olivat myös tärkeä osa vuoden viestintäämme. Otimme kantaa mm. kannabiksen dekriminalisaatiokeskusteluun sekä sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustusten vähentämisuhtaan.

Toimintahaasteiden myötä osoittautui entistä tärkeämmäksi uudistaa järjestöä erityisesti kohtaavan toiminnan ja avustusvarojen kohdentamiseksi paremmin keskeisille kohderyhmillemme. Tulevaisuustyöryhmä aloitti vuoden kuluessa selvitys- ja strategiatyön, jota jatketaan vuonna 2021. Vuoden 2020 teema *Avoimuutta ja yhteistyötä* näytti pandemiatilanteessa uudistustyölle paremmin suuntaa kuin vielä vuonna 2019 osasimme arvioida. Tuloksellinen järjestötyö perustuu toiminta-avustusten ja kohderyhmien saaman avun saumattomaan yhteyteen. Se lähtee avoimuudesta ja päättyy vaikuttavaan auttamistyöhön. Järjestömme tehtävä on olla tässä työssä välittäjänä, mahdollistajana ja toteuttajana. Tavoite vastaa RY:n strategiaa ja vuosien 2013–2023 pitkän tähtäimen suunnitelmaa raittiuden tekemisessä helpommin lähestyttäväksi ja omaksuttavaksi.

1.2. Päihteistä ja riippuvuuksista

COVID-19-pandemian aiheuttama tilanne

Koronapandemian (jatkossa myös epidemia ja pandemia) vuoksi ravintolat ja kahvilat olivat suljettuina Suomessa 4.4.–31.5.2020. Samalla myös alkoholin ulkomaantuonti pysähtyi, kun ulkomaanmatkailua rajoitettiin merkittävästi. Rajoitusten seurauksena alkoholin hankinta siirtyi Alkoon ja vähittäiskauppaan, joiden yhteenlaskettu myynti kasvoi viikoilla 11–25 yhteensä 16 % vuoden 2019 samaan aikaan verrattuna. Alkoholin vähittäismyynti kasvoi eniten Uudellamaalla, Varsinais-Suomessa ja Ahvenanmaalla. Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) arvion mukaan alkoholin kokonaiskulutus kuitenkin laski epidemian ensimmäisen aallon ja sen rajoitustoimien aikana huhti–kesäkuussa 2020 noin 10 % vuoden 2019 vastaavaan aikaan verrattuna. THL:n väestökyselyn mukaan 12 % kertoi vähentäneensä alkoholinkäyttöä, mutta suurin osa vastaajista kertoi sen pysyneen ennallaan ja 8 % käyttäneensä enemmän alkoholia huhti–kesäkuussa 2020. Tilanteeseen liittyi myös aiheellinen pelko siitä, että päihteidenkäyttö

altistaa sosiaalisten kontaktien vuoksi koronavirukselle. Ainakin tupakasta on näyttöä sen aiheuttamasta altistumisesta vakavalle koronanfektioille.¹

Epidemian vuoksi lisääntyneiden etätöiden myötä heräsi huoli alkoholin ja muiden päihteiden käytön kasvusta kodeissa ja erityisesti lasten seurassa. Poliisi raportoi henkirikosten ja kodeissa tapahtuneiden hälytystehtävien määrän kasvaneen. Lisäksi lisääntyivät perheväkivalta ja ilmoittamatta jääneiden rikosten määrä, lasten ja nuorten ahdistavat tilanteet sekä yleinen pahoinvointi.²

Vuoden kuluessa myös lisääntynyt peliriippuvuus sekä huumeidenkäyttö ja niiden kokeilu aiheuttivat huolta. THL:n raportin mukaan suurin osa maassamme pelaamiseen käytetystä rahasta (62%) tuli vuonna 2019 pelaajilta, joilla oli peliongelma. THL kertoi jo lähes joka toisen 15–69-vuotiaan suomalaisen kokeilleen huumeita. Suomessa eniten käytettyjä huumeita ovat buprenorfiini, amfetamiini ja kannabis. Kannabiksen käytön rangaistavuuden poistamiseksi 1.5.2020 tehty kansalaisaloite on varsinkin nykyisessä epidemian aiheuttamassa tilanteessa erittäin huolestuttava. Aloitteessa esitetään lakimuutosta, joka poistaisi rankaisemisen kannabiksen henkilökohtaisesta käytöstä ja sitä varten tapahtuvasta kannabiksen kasvattamisesta sekä omaa käyttöä varten tapahtuvasta pienen määrän (alle 25 grammaa) hallussapidosta. Eduskunnan lähetekeskustelussa 2.12.2020 aloite lähetettiin lakivaliokuntaan. RY otti asiaan väkevästi kantaa puheenjohtaja Martti Vastamäen kirjoituksilla ja kannanotolla kansanedustajille.³

On selvää, että epidemia aiheuttaa paljon ahdistusta ja pelkoa, minkä seurauksena yritetään hakea apua tilanteeseen myös väärillä tavoilla. Päihteidenkäyttö on erityisesti vakavassa pandemiassa erittäin lyhytnäköistä ja osoittaa suurta välinpitämättömyyttä omasta ja toisten terveydestä. Alkoholin kulutus aiheuttaa maailmanlaajuisesti kolme miljoonaa kuolemaa vuosittain jo entuudestaan ilman pandemian aiheuttamaa lisäuhkaa. Lisäksi alkoholi on globaalisti merkittävin riskitekijä 15–49-vuotiaiden vammautumisille ja kuolemalle sekä tarttumattomille taudeille, kuten syöväälle, sydän- ja verisuonitaudeille sekä maksasairauksille. Vuonna 2016 alkoholi aiheutti koko maailmassa noin 370 000 liikennekuolemaa.⁴

Vaatimuksia alkoholin vapauttamiseksi

Maassamme kuultiin vuonna 2020 uusia vaatimuksia alkoholinmyynnin vapauttamiseksi entisestään. Vapauttamista vaadittiin mm. kaupoissa myytävien alkoholijuomien prosenttimäärän korottamiselle ja alkoholin etämyynnille. THL:n kyselytutkimuksissa enemmistö suomalaisista on entistä tyytyväisempiä nykyiseen alkoholipolitiikkaan. Eniten näkemykset eroavat kuitenkin viinien vapauttamisesta vähittäismyyntiin. THL:n tammikuussa 2020 tekemän kyselytutkimuksen mukaan puolet vastaajista oli sitä mieltä, että viinejä pitäisi saada ostaa päivittäistavarakaupoista. Vuonna 2019 sitä kannatti 53 % vastaajista. Yksiselitteinen tosiasia on kuitenkin se, ettei Alkon myyntimonopoli ole mahdollinen vain väkevien alkoholijuomien myynnillä. Eli viinien vapauttaminen vähittäismyyntiin tarkoittaisi Alkon monopolin alasajoa, samalla myös väkevien alkoholijuomien vapauttamista ns. ruokakauppoihin ja vastuullisen suomalaisen päihdepolitiikan lopettamista.⁵

Vapauttamista on perusteltu sillä, ettei vuonna 2018 voimaantulleen alkoholilain myötä suomalaisten alkoholinkäyttö ole kasvanut kriittisimpien arvioiden mukaisesti, vaan

¹ THL 7.10.2020 *Alkoholinkulutus väheni koronaepidemian ensimmäisen aallon aikana – vähittäismyynti kasvoi* <https://bit.ly/3juzoFR> [9.2.2021]; THL 30.9.2020 *Koronapandemian vaikutus alkoholijuomien matkustajatuonttiin huomattava* <https://bit.ly/39YLd3U> [9.2.2021]; THL 9.6.2020 *Tupakointi voi altistaa vakavalle koronavirustaudille* <https://bit.ly/36SuQDR> [9.2.2021].

² Poliisi 2.2.2021 *Poliisi kantaa huolta lasten ja nuorten pahoinvoinnista* <https://bit.ly/3tI90Nt> [9.2.2021].

³ THL 15.12.2020 *Huomattava osa rahapeleihin käytetystä rahasta tulee pelaajilta, joilla on peliongelma* <https://bit.ly/2NdFQon> [9.2.2021]; THL 21.10.2020 *Jätevesitutkimus* <https://bit.ly/3rz683j> [9.2.2021]; THL 25.11.2020 *Huumehäädösten määrä kasvoi selvästi oikeuslääketieteellisissä ruumiinavauksissa maaliskuussa* [9.2.2021]; THL 27.11.2020 *Huumehäädötyt ovat lisääntyneet nopeasti sukupolvesta toiseen* [9.2.2021]; Eduskunta 18.12.2020 *Kannabiksen käytön rangaistavuuden poistaminen* <https://bit.ly/3tElx4r> [9.2.2021]; RY 4.12.2020 *Professori Martti Vastamäen avoin kirje kannabisaloitteesta kansanedustajille* <https://bit.ly/3b2mZVV> [9.2.2021].

⁴ Suomen ASH *Alkoholin maailmanlaajuiset haitat* <https://bit.ly/36W3RaA> [9.2.2021]; Suomen ASH:n blogi Heikki Hiilamo: *Koronapandemia perustelee tupakkateollisuuden lopettamista* <https://bit.ly/3rMK5X6> [13.2.2021].

⁵ THL 25.6.2020 *Yli puolet suomalaisista on tyytyväisiä nykyiseen alkoholipolitiikkaan* [9.2.2021].

suomalaisten alkoholinkäyttö on ainakin ennen koronaepidemiaa vallinneessa tilanteessa jatkanut hiljaista laskuaan. Asiassa unohdetaan kuitenkin se, että alkoholikäyttö on edelleen korkealla tasolla Suomessa, ja että useat päihdehaitat näkyvät vasta vuosien tai jopa vuosikymmenien kuluttua. On perusteltua kysyä, ovatko suomalaisten päihdemieliä erot syvenemässä ja olemmeko päihdeasenteiden uuden aikakauden edessä. Merkinä siitä on mm. päihdepolarisaatio nuorten parissa.⁶

Alkoholin kulutustilastoja

On huolestuttavaa, että alkoholin kokonaiskulutus ja alkoholihaitat laskivat Suomessa vuosina 2008–2017, mutta suotuisa kehitys pysähtyi vuonna 2018. Samalla myös huumeidenkäyttöön liittyvät haitat ovat lisääntyneet. Vuonna 2018 alkoholin kokonaiskulutus oli 10,4 litraa ja tilastoitu kulutus 8,4 litraa 100 %:ta alkoholia henkilöltä yli 15-vuotiaita kohti. Alkoholin tilastoitu kulutus pysyi samana vuosina 2016–2018, mutta tilastoimaton kulutus vähentyi 0,4 prosenttiyksikköä. Tilastoitu kulutus oli Suomessa korkeimmillaan vuonna 2007 (10,5 litraa em. vastaavana lukuna) ja tilastoimaton vuosina 1995 ja 2005 (2,7 litraa em. vastaavana lukuna). Kokonaiskulutus oli vuonna 1964 vielä 4,3 litraa 100 %:ta alkoholia jokaista 15 vuotta täyttäneeltä kansalaista kohti. Alkon myynti kasvoi vuonna 2020 13 %.⁷

Raittiista kansanosasta

Raittiiden osuus 20–64-vuotiaista naisista oli Suomessa vuonna 2018 14 % ja saman ikäisistä miehistä 10 %. AVTK ja ATH -tutkimuksissa on raittiiksi määritelty em. ikäryhmään kuuluva henkilö, joka ei ole juonut alkoholijuomia viimeisten 12 kuukauden aikana. Raittiiden määrä maassamme on pitkällä aikavälillä vähentynyt. Varsinkin iäkkäiden osuus raittiissa väestössä on ollut aikaisemmin suurempi. Vuodesta 1968 lähtien toteutettu THL:n Juomatapatutkimus osoittaa, että iäkkäimpien miesten raittius on vähentynyt samalla, kun nuorten miesten raittius on hieman yleistynyt. Naisten kohdalla muutos on vielä suurempi, sillä raittiiden nuorten naisten osuus on vähentynyt vain hieman, mutta raittiiden 50–69-vuotiaiden naisten osuus on laskenut 1960-luvun lopun yli 50 %:sta vain noin 15 %:iin vuonna 2016.⁸

Nuorten (12–18-vuotiaiden) kohdalla raittiiden nuorten osuus kasvoi ja alkoholinkäyttö väheni vuosina 2000–2015, mutta sen jälkeen kehityssuunta pysähtyi ja vuosina 2017–2019 raittiiden nuorten osuus pienentyi 12–16-vuotiaiden keskuudessa. Ainoastaan 18-vuotiailla alkoholinkäyttö vähentyi vielä vuosien 2017–2019 välillä.⁹

THL:n *Näin Suomi juo* -raporttiin (2018) haastatellut raittiit mainitsivat kuusi pääsyytä raittiudelleen: elämäntapavalinta, raittiuden edut, alkoholin haitalliset vaikutukset, lähiympäristön vaikutus, terveydentilaan liittyvät syyt ja huoli hallinnan menettämisestä. Raittiita on suomalaisesta aikuisväestöstä keskimäärin 10–15 %. Raittiiden osuus on kasvanut uudelleen 2000-luvun aikana, erityisesti vuoden 2008 jälkeen. On

⁶ LA 14/2020 vp *Lakialoite laiksi alkoholilain väliaikaisesta muuttamisesta* <https://bit.ly/36YkuCB> [9.2.2021]; Helsingin Sanomat 2.7.2020 *Alkoholiuudistusta seurasikin kulutuksen lasku* <https://bit.ly/3q7oDM3> [9.2.2021]; Kymen Sanomat 21.1.2021 *Kiistellyn alkoholilain uhat jääneet suutariksi* <https://bit.ly/3jvp6VQ> [9.2.2021]; Twitter kansanedustaja Sinuhe Wallinheimon päivitys 25.1.2021 *Alkoholiuudistuksen uhat jäivät toteutumatta* <https://bit.ly/3jyqSwe> [9.2.2021]; THL 12.11.2020 *Suomalaiset nuoret käyttävät eurooppalaisnuoria harvemmin päihteitä* <https://bit.ly/3tIUMMO> [9.2.2021]; EHYT ry:n tiedote 17.1.2017 *Alkoholin suosio hiipuu nuorten keskuudessa, humalaa paheksutaan* <https://bit.ly/3cWzqC> [9.2.2021]; Yhteiskuntapolitiikka 75 (2010):2 Sakari Karvonen *Jakautuuko nuorten juominen kahtia?* <https://bit.ly/3oXUfCs> [9.2.2021].

⁷ THL 21.1.2020 *Päihteiden käytöstä johtuvat haitat eivät enää vähentyneet vuonna 2018* <https://bit.ly/2MNyXug> [9.2.2021]; THL *Päihdetilastollinen vuosikirja 2019 Alkoholi ja huumeet* <https://bit.ly/3a1vtwU> [9.2.2021]; Alko Oy *Myynti nousi koronavuonna 13 prosenttia* <https://bit.ly/37a5oKa> [13.2.2021].

⁸ THL *Suomalaisen aikuisväestön terveyskäyttäytyminen ja terveys* (AVTK) -tutkimus (1982–2011); THL *Alueellinen terveys- ja hyvinvointitutkimus* (ATH) (2012–2017); THL FinSote (vuodesta 2018 alkaen) [9.2.2021]; THL *Näin Suomi juo. Suomalaisten muuttuvat alkoholinkäyttötavat*, 26–38: Pia Mäkelä *Miten käyttötavat ovat muuttuneet?* Mäkelä, Härkönen, Lintonen, Tigerstedt & Warpenius (toim.) 2018 <https://bit.ly/2LAvC19> [9.2.2021].

⁹ STM *Nuorten terveystapatutkimus 2019 Nuorten tupakkatuotteiden ja päihteiden käyttö sekä rahapelaaminen* <https://bit.ly/36X0aBo> [9.2.2021].

mielenkiintoista, että esimerkiksi Helsingissä samojen väestöryhmien parissa on eniten sekä raittiita että alkoholin ongelmakäyttäjiä.¹⁰

Kannabiksenkäytöstä

Kannabiksenkäyttö on maassamme kasvussa. Kannabista käyttävien 20–44-vuotiaiden suomalaisten parissa naisten osuus vuonna 2017 oli 4 % ja miehillä 6 %. Molemmilla oli kasvua yksi prosenttiyksikkö vuodesta 2016. Kannabista käyttäneiden 14–20-vuotiaiden määrä nousi 16,43 % vuodesta 2017 vuoteen 2019 (130 677 nuoresta 152 144 nuoreen). Kannabiksen käyttäjäksi määriteltiin henkilö, joka kertoi käyttäneensä kannabista viimeisten 12 kuukauden aikana. Kaikista hoitoon johtaneista tapauksista kannabis oli ensisijaisena päihteenä tai yhtenä vaikuttavana aineena 43 % tapauksissa vuonna 2018.¹¹

Johtopäätöksiä ja toimenpiteitä

RY vastasi maan nykyiseen päihteiden käyttö- ja mielipidetilanteeseen järjestämällä mm. kaksi *Hengähdä hetkeksi* -keskustelutilaisuutta (Lahdessa ja etäseminaarina), Mocktailseuran toimintaa ja nuorten maahanmuuttajamiesten liikuntasalivuoron. Lisäksi julkaisimme *raitis.fi*-lehteä¹², kannanottoja¹³ päättäjille ja medialle/kansalaisille sekä osallistumalla eri tilaisuuksiin (katso järjestön toimintakalenteri s. 19–22) sekä julkaisemalla tilanteesta kirjoituksia järjestön verkkosivuilla¹⁴ ja *raitis.fi*-lehdessä. Ensisijaisina tuloksina olivat toimintaan osallistuneiden kohderyhmän edustajien palautteen mukaan heidän päihde- ja raittiustietämyksensä lisääntyminen ja päihdekritiikisten mieliteiden vahvistuminen.

Toimintavuoden kokemukset osoittavat, että raittiustyössä tulee panostaa entistä enemmän suoraan kansalaiskohtaamiseen tapaamisissa ja sosiaalisessa mediassa. On tärkeää kertoa, että päihdemyönteisestä ja -keskeisestä ajasta huolimatta on yhä toimijoita ja kansalaisia, jotka ovat huolissaan päihdetilanteesta sekä sen kehityksestä ja tulevaisuudesta. Erityisesti maahanmuuttajataustaisessa väestössä raittius herättää merkittävää hyväksyntää ja yhteistyömahdollisuuksia. On tärkeä edistää raittiutta ja pitää sitä esillä vahvistaen koko kansakuntaa rakentavaa ja yhdistävää perintöä. RY:n tulee toimia raittiin väestöosan edunvalvojana ja puolestapuhujana, mutta tavoittaa aktiivisesti raittiudesta tai päihteidenkäytön vähentämisestä kiinnostuneita. Kaikkia kansalaisia on lähestyttävä kannustaen ajatuksella ”raititius rakentuu päivä kerrallaan” ja toivoa on ”retkahtamisen” jälkeenkin.¹⁵

Erityisesti nuorten ja seniorikansalaisten puolesta

RY korostaa raittiin elämäntavan etuja vapautuneen alkoholinmyynnin ja lisää vapautuksia vaativan päihde- ja huumeapolitiikan keskellä. Alkoholi- ja muun päihdepolitiikan yksiselitteisinä ja kaikkia päätöksiä ohjaavina tavoitteina tulee olla ymmärrykseen ja myönteiseen tukemiseen perustuva kohtaaminen ja rinnalla eläminen sekä sen myötä haittojen, sairauksien, onnettomuuksien ja tapaturmien vähentäminen. RY on huolissaan kaikkien väestö- ja ikäryhmien päihteidenkäytöstä. Huoli liittyy nykytilanteessa erityisesti lasten ja nuorten sekä eläkkeellä olevien ja ikääntyneiden elämäntilanteeseen.

Eläkeläisten alkoholinkäyttö on kasvanut koko 2000-luvun ajan kaikilla käyttöä selvittävillä mittareilla. Ikääntyneiden naisten ja miesten väliset erot alkoholinkäytössä ovat kaventuneet merkittävästi, kun naisten kuluttama alkoholinmäärä on kasvanut. Samassa ikääntyneiden kokemat sosiaaliset ja terveydelliset haitat ovat kasvaneet. Esimerkiksi

¹⁰ THL *Näin Suomi juo. Suomalaisten muuttuvat alkoholinkäyttötavat*. 2018 <https://bit.ly/2LAvC19> [9.2.2021]; Helsingin kaupunki, Tilastoja 2020:5 Helsingiläisten terveys, sairastavuus ja elintavat <https://bit.ly/3a3Ruel> [9.2.2021].

¹¹ THL Päihdetilastollinen vuosikirja 2019 Alkoholi ja huumeet <https://bit.ly/3a1vtwU> [9.2.2021].

¹² *raitis.fi*-järjestölehti <http://raitis.fi/lehti> [5.2.2020].

¹³ Mm. *Raittiuden Ystävät ry:n avoin kirje Suomen kansanedustajille 25.10.2019 Kannabista ei pidä laillistaa Suomessa! Coloradon kokemukset varoittavia*. <https://bit.ly/39nfhmC> [11.2.2020].

¹⁴ Raittiuden Ystävät ry www.raittiudenystavat.fi [5.2.2020].

¹⁵ THL *Näin juo* -raportti <https://bit.ly/2UpPRjU> [5.2.2020].

alkoholiperäisten sairauksien, ensisijaisesti maksasairauksien ja syöpien, määrä on kasvanut 2000-luvulla 50 % yli 60-vuotiaiden keskuudessa.¹⁶

Nuorten raittiutta on todettu vahvistavan kaveripiirin päihteettömyys, vanhempien tiukempi kontrolli ja kieltäytyminen päihteiden hankkimisesta nuorille, nuorten käyttämän digitaalisen viestinnän lisääntyminen sekä heidän tietoisuutensa päihdehaitoista. Lisäksi nuoret kokevat, että alkoholia on entistä vaikeampi hankkia. Urheilun ja liikuntaharrastusten vaikutus nuorten päihteidenkäyttöön ei ole yksiselitteinen. Siksi nuoria tulee kannustaa päihteettömän harrastusympäristön etsimiseen ja valitsemiseen.¹⁷

1.3. Yhteistyöverkostot

Tässä luvussa on kerrottu niistä verkostoista ja toiminnoista, joissa RY oli mukana, ja joissa oli toimintaa vuonna 2020. Osallistuimme aktiivisesti Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkoston (jatkossa EPT-verkosto) ja SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n (jatkossa SOSTE) työryhmiin ja koulutuksiin. Liityimme toimintavuonna Terveiden edistämisen verkoston ja Perhekeskusverkoston jäseneksi. Alla mainittujen lisäksi RY:llä oli edustaja VAK ry:n ja toimintavuonna lakkautetun Maito ja terveys ry:n hallituksissa sekä edustajat Joutsenon Opiston johtokunnassa ja yksi edustaja Joutsenon Opiston työvaliokunnassa. Toiminnanjohtaja Marko Kailasmaa valittiin VAK ry:n varapuheenjohtajaksi vuonna 2020.

Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto (EPT-verkosto)

¹⁶ THL *Näin Suomi juo* -raportti <https://bit.ly/2UpPRjU> [9.2.2021].

¹⁷ THL *Näin Suomi juo* -raportti <https://bit.ly/2UpPRjU> [9.2.2021].

Verkostoon¹⁸ kuuluu 56 valtakunnallista sosiaali- ja terveystalouden järjestöä, jotka haluavat ehkäistä ja vähentää päihdehaittoja. Verkosto tekee päihdepoliittista asiantuntija-, viestintä- ja koulutustyötä (mm. Päihdepäivät¹⁹). Verkoston koordinaatioyksikkö on Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry:ssä (jatkossa EHYT ry). Toimintaa rahoittaa Sosiaali- ja terveystalouden järjestöjen avustuskeskus STEA.

*Tipaton tammikuu*²⁰ -kampanjan slogan oli raittiita elämäntapoja esittelevä *Otetaaks yhtet? – Löydä uusia tottumuksia*²¹. Kampanja sai 250 mediaosumaa. Ylen esittämän kampanjavideon näki 1,5 milj. katsojaa. Lisäksi julkaistiin artikkeleita ja blogeja. Tipattoman mainokset ilmestyivät Iltalehdessä ja Metro-lehdessä. *Tipaton 4ever* -kampanjaa ei toteutettu resursseista johtuen.

Tipaton tammikuu -kampanjan suosio on kasvanut viime vuosien aikana. EHYT ry:n Kantar TNS Oy:llä teettämästä kyselystä²² käy ilmi, että alkoholia käyttävistä kansalaisista 18 % vietti Tipattoman tammikuun vuonna 2020. Vuonna 2019 vastaava luku oli 12 % ja vuonna 2018 11 % kansalaisista. *Tipattoman* viettäjäistä 58 % jatkoi sitä vielä helmikuussa. Vastaajista 13 % kertoi juoneensa *Tipattoman* jälkeen vähemmän alkoholia kuin ennen sitä. Kampanja on varsinkin alkoholin kohtuukäyttäjien suosiossa. Yleisin syy *Tipattomalle tammikuulle* vuonna 2020 oli terveys. Joka kolmas koki terveyssyistä hyväksi pitää taukoa alkoholin käytöstä. Tipattoman vietto oli suosituinta eläkeläisten ja yli 65-vuotiaiden keskuudessa.

RY oli huhti–toukokuussa 2020 mukana EPT-verkoston sosiaalisen median *Tarviinko mä tän?* -kampanjassa. Siinä huomioitiin koronaepidemian aiheuttamat vaikutukset alkoholinkäyttöön perheissä ja kannustettiin toimintavinkkien avulla terveelliseen arkeen. Osallistuimme myös Lasten oikeuksien päivän 20.11. some-empaukseen lasten puolesta.²³

Ehkäisevän päihdetyön viikon (EPT-viikko 2.–8.11.2020) teemana oli kannabiksen käytön ja haittojen ehkäiseminen mm. otsikolla *On OK kieltäytyä jointista*. Viikon ohjelmassa nuoret aikuiset pohtivat podcasteissa mm. kannabiksen tuomia haittoja, viihdeteollisuuden luomaa vääristynyttä kuvaa kannabiksenkäytöstä sekä itsetunnon merkitystä sosiaalisen paineen alla. Teemaviikon sisältöjen avulla kannustettiin nuoria pohtimaan omaa tilannettaan ja ottamaan kannabiksenkäyttö ja haitat rohkeasti puheeksi. Päihdetyön ammattilaisille markkinoitiin kohtaavaan päihdetyöhön *Puheeksioton tarjottimen* materiaaleja ja tietolinkkejä. Osana EPT-viikon ohjelmaa RY myönsi *Vuoden raittiusteko 2020* -tunnustuksen jaetusti Yle Flinkkilä & Tastula *Kuinka katosin narkkimaahan?* -ohjelmalle ja nuorten Lahteen perustamalle *Homepage*-päihdekuntoutujien kohtaamispaikalle.²⁴ (Katso tarkemmin s. 14)

RY oli mukana 30.11.–4.12.2020 Oulussa järjestetyssä *Kaikkien kaupunki* -kampanjassa²⁵ tällä kertaa teemalla *Sama kaupunki – Monta käyttötapaa*. Toisen kerran toteutetun kampanjan tavoitteena oli edistää kaupungin kaikkien asukkaiden inhimillistä ja ystävällistä kohtaamista sekä yleisesti kaupunkiturvallisuutta ja -viihtyvyyttä. Kampanjassa huomioitiin julkisilla paikoilla tapahtuvan päihdeidenkäytön aiheuttama turvattomuus ja häiriöt, mutta myös päihdeikäyttävien inhimillinen ja ystävällinen kohtaaminen. Tavoitteena on, että jokaisella on oikeus tuntea olonsa turvalliseksi kaupunkitilassa ja tulla kohdatuksi arvokkaasti ja ilman pelkoa. Osana kampanjaa järjestettiin valokuvahaaste²⁶ turvallisiksi koetuista kaupunkipaikoista. Kampanja järjestettiin ensimmäistä kertaa vuosina 2018–2019 Helsingissä.

Kansalaisareena

¹⁸ Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto <http://www.ept-verkosto.fi> [10.2.2021].

¹⁹ Päihdepäivät www.paihdepaivat.fi [10.2.2021].

²⁰ *Tipaton tammikuu* -kampanja <https://www.tipaton.fi> [10.2.2021].

²¹ *Otetaaks yhtet? – Löydä uusia tottumuksia* Tipaton tammikuu -kampanjan video <https://bit.ly/3iM5zkl> [10.2.2021].

²² Tiedote: *Tipattoman tammikuun suosio kasvanut* <https://bit.ly/3iB5YGb> [10.2.2021].

²³ EPT-verkoston *Tarviinko mä tän?* -some-kampanja <http://www.ept-verkosto.fi/tarviinkomatan/> [11.2.2021];

Lasten oikeuksien päivän 20.11. some-empaus <https://bit.ly/3agcqza> [13.2.2021].

²⁴ EPT-viikko 2020 www.kysyminenkannattaa.fi & materiaali ammattilaisille 2020 <https://bit.ly/3pbjkK5> [10.2.2021].

²⁵ *Kaikkien kaupunki* -kampanja 2020 <http://www.ept-verkosto.fi/kaikkienkaupunki/> [10.2.2021].

²⁶ *Kaikkien kaupunki* -kampanjan 2020 valokuvahaaste <https://bit.ly/36YW77T> [10.2.2021].

RY oli mukana Kansalaisareenan jäsenjärjestöjen lausunnossa lakiesitykseen alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan rahastoja koskevan lainsäädännön uudistamisesta. Lausunnossa korostettiin, että lakiehdotus heikentää pienten toimijoiden mahdollisuutta olla mukana alueiden kehittämisessä. Aiemman ohjelmakauden aikana käytössä olleiden tuen siirtojen avulla on kehitetty mm. kansalaistoimijalähtöistä toimintaa, joka on edistänyt osallisuutta ja hyvinvointia.²⁷

Lasten terveysfoorumi

RY on jäsen Lasten terveysfoorumeissa (jatkossa LTF, perustettu 1998), joka tukee ammattikasvattajia, terveystyötä tekeviä ja muita lasten parissa toimivia. Verkoston vahvuutena on nopea reagointi ajankohtaisiin lasten ja nuorten terveyteen ja hyvinvointiin liittyviin asioihin. LTF seuraa aktiivisesti tapahtumia, vastaanottaa viestejä eri tahoilta ja tekee niiden pohjalta toimenpiteitä asioiden lasten hyvinvoinnin edistämiseksi. LTF:ssa toimii 25 järjestöä ja neuvoa antavaa tukijäsentä. Foorumin päätapahtumana järjestettiin 6.11.2020 *Lasten terveyskäräjät* teemalla *Sanallisesti saavuttaminen – Miten tuen nuoria keskustelemaan vaikeista asioista – työkaluja aikuisille*.²⁸ Toiminnanjohtaja Kailasmaa edustaa RY:tä verkostossa.

Foorumin tavoitteena on:

- edistää lasten ja nuorten terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta alan ammattilaisten kanssa
- kannustaa kaikkia aikuisia toimimaan myönteisenä mallina lapsille ja nuorille
- vaikuttaa päättäjiin, ottaa kantaa ja toimia yhteistyössä alan tutkimuslaitosten kanssa
- järjestää tapahtumia, joissa lapsen ja nuoren ääni tulee kuulluksi.

Nuorten verkosto NUVE

Vuonna 2019 järjestettyjen RY:n maahanmuuttajataustaisten teematapaamisten myötä toiminnanjohtaja Kailasmaa kutsuttiin vuoden 2020 alussa Suomen somalialaisten liiton koordinoimaan ja STEA:n rahoittamaan *Nuorten Verkosto* -yhteistyöryhmään. Työryhmässä ovat mukana mm. Allianssi ry, oikeusministeriö ja Poliisihallitus. Yhteistyö on auttanut järjestöämme syventämään monikulttuurista ja kulttuurisensitiivistä ymmärrystämme ja yhteistyötämme eri kieli- ja kulttuuriryhmien kanssa.²⁹

*NordAN (Nordiskt Alkohol- och Narkotikapolitiskt samarbete)*³⁰

NordAN on vuonna 2000 perustettu verkosto, joka koostuu kansalaisjärjestöistä ja vapaaehtoistoimijoista. Kaikkia toimijoita yhdistää pyrkimys vähentää alkoholin ja muiden huumeiden käyttöä sekä vahvistaa kulutusta rajoittavaa alkoholi- ja huume politiikkaa. Toimijoita yhdistää myös se, että ne eivät saa taloudellista tukea alkoholiteollisuudelta. NordANissa on jäseninä noin 90 kansalaisjärjestöä Pohjoismaista ja Baltian maista. RY on ollut mukana verkostossa sen perustamisesta lähtien. RY:n toiminnanjohtaja osallistui verkoston *Alcohol and cancer in Nordic countries* -webinaariin³¹ 28.10.2020 ja yleiskokoukseen 18.11.2020.

*Nordiska Godtemplarrådet (NGR)*³² & *Movendi International* (ent. IOGT)³³

NGR on pohjoismaisten raittiusjärjestöjen yhteistyöelin, joka järjestää mm. kehittämispäiviä ja julkaisee sähköistä *Nordglob*-uutiskirjettä. Seurasimme toimijan viestintää ja toiminnanjohtaja Kailasmaa osallistui kansainvälisen raittiusjärjestöjen keskusliiton IOGT:n toimintaa jatkaneen *Movendi International* -keskusjärjestön webinaareihin³⁴.

Seurantaloasiain neuvottelukunta

²⁷ VN/6450/2019-TEM-6 OM Lausuntopalvelu <https://bit.ly/37e0DzA> & Kansalaisareena <https://bit.ly/3jN1Xyn> [13.2.2021].

²⁸ Lasten terveyskäräjät 2020 <https://bit.ly/3a2RGe5> & <https://www.soste.fi/jarjestoverkosto/> [10.2.2021].

²⁹ Suomen somalialaisten liitto Nuorten verkosto <https://somalliiitto.fi/somalliiitto/nuorten-verkosto/> [11.2.2021].

³⁰ Nordic Alcohol and Drug Policy Network <https://nordan.org> [10.2.2021].

³¹ NordAN webinar *Alcohol and cancer in Nordic countries* <https://bit.ly/3cZiYEg> [10.2.2021].

³² Nordiska Godtemplarrådet – Nordisk gemenskap på nykter grund <http://www.ngrnorden.se> [6.2.2020].

³³ Movendi International <https://movendi.ngo> [10.2.2021].

³⁴ Esim. *Effective Communication of our brand and services* -webinar <https://bit.ly/370e31U> [10.2.2021].

Neuvottelukunta³⁵ on seurantaloja omistavien yhdistysten keskusjärjestöjen perustama yhteistyöelin, jossa ovat mukana myös opetusministeriön, ympäristöministeriön, Museoviraston ja Kuntaliiton edustajat. Neuvottelukunta kehittää seurantaloja omistavien yhteisöjen, valtionhallinnon ja kunnallishallinnon yhteistyötä seurantaloiden toimintaedellytysten parantamiseksi. Neuvottelukunta laatii vuosittain seurantaloiden korjausavustuksia koskevan jakoesityksen Suomen Kotiseutuliitolle. Neuvottelukunnan tehtävänä on myös seurantaloihin liittyvän toiminnan yleinen edistäminen sekä näiden talojen rakennustaiteellisesti, teknisesti ja ympäristökulttuurin kannalta korkeatasoisen korjaamisen ohjaaminen. Lisäksi neuvottelukunta edistää talojen kehittämistä paikallisen harrastustoiminnan ja kanssakäymisen keskuksina. RY:n järjestö- ja talouspäällikkö Kirsi Poikonen on neuvottelukunnan jäsen ja osallistui neuvottelukunnan kokouksiin 2020 kaksi kertaa.

Terveyden edistämisen verkosto³⁶

RY oli mukana aloittamassa vuonna 2019 suunnittelutyötä sosiaali- ja terveysjärjestöjen terveyden edistämisen verkostosta. Mukana olivat myös Diabetesliitto, Maaseudun Terveys- ja Lomahuolto, Selkäliitto, Suomen Luustoliitto sekä Tuki- ja liikuntaelinliitto Tule. Työryhmä teki vuonna 2020 esityksen SOSTE:lle verkoston perustamisesta ja koordinaatiosta. SOSTE:n hallitus hyväksyi esityksen kesäkuussa 2020 ja nimesi verkoston puheenjohtajaksi Folkhälsanin järjestöjohtajan Viveca Hagmarkin, joka on myös SOSTE:n hallituksen jäsen.

Syksyn 2020 aikana koottiin terveyden edistämistyötä tekeviä järjestöjä yhteistyöhön. Verkoston tavoitteena on tukea ja vahvistaa kumppanuuksia terveyden edistämistyössä väestötasolla, rahoitusten löytämisessä, viestinnän vahvistamisessa sekä terveystoiminnan tulosten ja vaikutusten saavuttamisessa. Verkosto järjesti 26.1.2021 Vaikuttamisen iltapäivän lihavuuden hallinnasta ja ehkäisemisestä yhteistyössä Lasten terveysfoorumin kanssa. Verkosto käy vuonna 2021 neuvotteluja mm. sosiaali- ja terveysministeriön hallinnoiman Kansanterveyden neuvottelukunnan kanssa. Toiminnanjohtaja Kailasmaa edustaa Verkostossa RY:tä.

³⁵ Seuraintaloasiain neuvottelukunta <https://kotiseutuliitto.fi/seurantalot/seurantaloiden-korjausavustus/> [6.2.2020].

³⁶ Terveyden edistämisen verkosto <https://bit.ly/2Nd8k1E> & <https://www.soste.fi/jarjestoverkostot/> [10.2.2021].

II KOHTAAVAA KANSALAISTOIMINTAA

2.1. Lähtökohdat

RY toimii keskusliittona 12 raittiuspiirille ja 38 paikallisyhdistykselle sekä kolmelle jäsenliitolle (Raittiuden Ystävien urheiluliitto RYUL, Sinuli sekä Kristillinen terveys- ja raittiusjärjestö KTR). RY:n paikalliset raittiusyhdistykset ja raittiuskeskukset kuuluvat piireihin, joista useimmat toimivat paikallisyhdistysten alueellisina yhdystoimijoina. Osa piireistä järjestää myös omaa, yhdistysten ulkopuolisille henkilöille suunnattua toimintaa. RY:n jäsenyhdistyksissä oli toimintavuonna 1133 henkilöjäsentä.

RY tukee paikallisten raittiusyhdistysten ja -piirien toimintaa ja tapahtumia yksilöityjen avustusanomusten perusteella. Vuonna 2020 myönsimme pieniä toiminta-avustuksia 12 jäsenyhteisöllemme (paikallisyhdistyksiä ja piirejä), yhteensä 4 528,90€, josta oli 15.2.2020 mennessä selvitetty ja maksettu 3 074,97€. Muilta osin piirit ja paikalliset raittiusyhdistykset toimivat joko kunnilta saamiensa yksittäisten avustusten tai muun omarahoituksen pohjalta.

Yhdistykset hankkivat omarahoitusta pääasiassa järjestämällä erilaisia tilaisuuksia, kuten kirpputoreja ja toritapahtumia yms. sekä myymällä omia tuotteitaan ja palveluitaan, kuten esim. leivonnaisia, käsityötuotteita jne. Paikallisyhdistykset ja piirit ovat ottaneet myyntiinsä myös keskusjärjestön tuotteita, esimerkiksi surunvalitteluadresseja. Yhdistysten edustajat kirjoittivat myös *raitis.fi*-järjestölehteen. RY:n jäsenyhdistyksillä on mahdollisuus kuvata toimintaansa ja ilmoittaa ajankohtaisista asioistaan verkkosivuillamme ja sähköisessä uutiskirjeessä.

Keskusjärjestön työntekijät osallistuivat mahdollisuuksien mukaan jäsenyhteisöjen toimintaan ja antoivat toiminnan suunnittelu- ja toteuttamisapua. RY:n toimisto lähetti jäsenyhteisöilleen toimintavuonna yhden jäsenkirjeen kirjeitse ja 11 sähköistä uutiskirjettä. Kirjeissä informoitiin ajankohtaisista raittius- ja ehkäisevän päihdetyön toiminta- ja rahoitusmahdollisuuksista sekä kehoitettiin RY:n pitkäntähtäimen suunnitelman mukaisesti toiminnan tehostamiseen, seurantaan ja arviointiin. Uutiskirjeissä kannustettiin myös koronapandemian aiheuttamien terveys- ja turvallisuuskulmien huomioimiseen yhdistysten toiminnassa ja niiden jäsenten elämässä.

Tavoitteena on rohkaista jäsenyhteisöjä tulemaan mukaan yhteistyöhön RY:n kanssa ja saavuttamaan entistä merkittävämpiä vaikutuksia kansalaisten valintoihin, kasvattamaan jäsenmääräänsä sekä vahvistamaan paikallisia ja alueellisia vaikutusmahdollisuuksiaan. Monet yhdistykset olivat mukana *Selvin päin kesään* ja *Anna lapselle raitis joulukuussa* -kampanjoissa levittämällä kampanjajulisteita ja -esitteitä paikkakunnillaan. Raittiusyhdistykset ja -piirit tavoittivat vuonna 2020 erilaisiin toimintoihinsa yhteensä 46 751 osallistujaa (16.4.2021 mennessä saapuneiden vuosikertomusten mukaan).

RY teki yhteistyötä mm. Porvoon Raittiusseuran kanssa järjestämällä seuran kanssa 1.8. kesäretken Porvoon saaristoon ja kirjoittamalla päätössanat joulukuussa julkaistuun tietokirjailija Tuula Lukićin kokoamaan seuran historiikkiin *Selvyyden vuoksi*.³⁷

2.2. Mocktailseura ja sometyö

Mocktailbaareja

Mocktailseuran toiminta Kännikapinan seuraajana on melko hyvin tunnettua nuorisotyöntekijöiden keskuudessa, minkä seurauksena saimme vuonna 2020 paljon kutsuja nuorisotaloille Mocktailbaarien pitämiseksi. Teimme niiden toteutuksessa myös yhteistyötä nuorisotyöntekijöiden kanssa. Pidimme 19 kpl Mocktailbaaria ensisijaisesti nuorisotaloilla, joissa nuoret saivat maistella alkoholittomia juomia ja miettiä päihteisiin liittyviä kysymyksiä.

Tapasimme Mocktailseuran kohtaavassa toiminnassa arviolta 7–17-vuotiaita 921, 18–29-vuotiaita 1560 ja 30–62-vuotiaita 1066 henkilöä. Isommissa tapahtumissa kuten Häämessuilla arvio perustui palautekyselyyn vastanneiden perusteella. Arvioimme, että noin joka kolmas messuosastollamme kävijä vastasi kyselyyn. Tämä määrä kasvokkain kohdattuja nuoria on erinomainen saavutus ottaen huomioon koronaepidemiasta johtuneet lukuisat Mocktailbaarien peruuntumiset ja kokoontumisrajoitukset.

³⁷ Porvoon Raittiusseura *Selvyyden vuoksi* -historiikki <http://www.raittiusseura.fi/ajankohtaista/> [13.2.2021].

Saimme vastauksia 48 Mocktailbaariin osallistuneelta nuorelta. Vastaajista 83% koki saaneensa hyödyllistä tietoa päihteistä ja 71% koki että Mocktailbaari oli edistänyt heidän päihteettömyyttään. Nuorisotyöntekijöiltä saimme 14 vastausta. He kaikki kertoivat Mocktailseuran toiminnan edistävän nuorten päihteettömyyttä ja olevansa valmiit suosittamaan Mocktailbaaria muille nuorisotaloille. Koulutimme Mocktailbaareissa kohtaamistamme nuorista 48 henkilöä Mocktailmestareiksi. He toivoivat baarin olevan heidän nuorisotalollaan useammin ja tilaisuuksiin enemmän tietoa päihteistä. Myös nuorisotyöntekijät toivoivat enemmän keskustelua päihteistä. He toivoivat lisäksi enemmän ehkäisevän päihdetyön materiaaleja, kuten tarroja ja julisteita. Kaikkiaan toteutuivat tavoitteet siitä, että nuoret kokevat saavansa uutta tietoa päihteistä, ja että Mocktailbaaritoiminta tukee nuorten raittiutta.

Pidimme Mocktailseuran esittelypistettä myös viidessä isossa yleisötapahtumassa, kuten Nuori2020-tapahtumassa ja ensimmäistä kertaa Häämessuilla, joilta saimme 357 palautevastausta. Vastaajista 81 % koki saaneensa vähintään jonkin verran uutta tietoa alkoholittomista juomista ja 94 % koki, että pisteellä vierailu lisäsi heidän halukkuuttaan tarjota mocktaileja juhlissa tai illanistujaisissa.

Hyödynnämme vuonna 2020 Mocktailbaariin luotuja päihteistä puhumisen ja puheeksiottamisen tapoja vuosina 2021 ja 2022. Olemme myös valmistelleet Mocktailbaarin toimintamallia, jossa baari vierailee samalla nuorisotalolla kolme kertaa peräkkäin hieman eri sisällöillä. Tällöin saamme toteutuksista vertailevia tietoja ja pyrimme tavoittamaan samoja nuoria toiminnan tuloksellisuuden syventämiseksi. Testaamme toimintamallia, kun se on tapaamisrajoitusten puolesta mahdollista. Valmistelemme myös vuonna 2021 lisää materiaaleja, esimerkiksi julisteita, flyereitä ja tarroja em. palautteen ja toivomusten mukaan.

Mocktailbaareissa ja tapahtumissa kuultua:

“Alkoholittomat drinkit olivat hyviä ja ehkä se rohkaisee nuoria tutustumaan niihin enemmän eikä niinkään alkoholia sisältäviin tuotteisiin.

Mocktailbaarin yhteydessä toimiva alkoholivalistus voi tuoda nuorille uuttakin tietoa alkoholista ja sen vaaroista etenkin nuorille aivoille.”

“Nuoret pääsivät ohjatusti keskustelemaan ja pohtimaan suhtautumistaan alkoholiin”

“Nuoret pääsevät itse toimimaan ja toteuttamaan raittiutta heidän näkökulmastaan.”

“Positiivista nähdä vihdoinkin myös raittiuden arvostusta!”

”Hieno konsepti ja mahtavaa että ei-alkoholisten juomien puolesta on edustajia.”

Pienryhmätoimintaa

Järjestimme lisäksi nuorille ja nuorille aikuisille pienryhmätoiminnassa 21 tapaamista, joiden sisältöinä oli kohderyhmän toivomusten mukaan liikuntaa, kuten minigolfia ja sup-lautailua sekä elokuvailtoja, lautapelejä ja virtuaalibingoa. Tästä toiminnasta saimme yhdeksän palautetta. Vastauksina kysymykseen mitä osallistujat olivat saaneet osallistumisestaan ryhmiin useimmat kertoivat saaneensa mielekästä tekemistä, uusien ihmisten tapaamisia, uusia kokemuksia ja kannustusta raittiin elämään.

Kohtaamisia sosiaalisessa mediassa

Maaliskuussa (25.3.2020) aloitimme mocktailreseptien ja niiden valmistamista esittelevien videoiden julkaisun kerran viikossa keskiviikkoisin @raititudenystavat, @selvinpainkesaan ja @mocktailseura Instagram-tileillä. Videot julkaistiin myös Mocktailseuran Facebookissa ja 9.4.2020 alkaen YouTubessa Mocktailseura-nimisellä YouTube-kanavalla. Videot tarjosivat

”Kiva että on alkoholittomia.”

”Kiva saada perusmocktailresepti ja hyvän makuinen mocktailpisteellä tarjolla.”

”Söpö ja puoleensa vetävä piste messuilla!”

“Uusi tuttavuus, hyvä ja selkeä esittely.”

“Ihanan pirteät naiset esittelemässä ja juomat maukkaita.”

“Hieno uusi trendi!!!” “Ystävällinen palvelu :)”

“Hieno esillepano ja mukava työntekijä”

”Hyvä maistiainen” “Ihastuttavat iloiset ihmiset”

“Kiva uusi juttu, joka on hyvä idea vieraille, jotka eivät juo alkoholia.”

eri vaikeusasteilla mutta kuitenkin helppoja vinkkejä alkoholittomien juomien tekoon ohjeineen.³⁸

Järjestimme 1.–14.4. Mocktailseuran tietovisan, jonka teki 64 henkilöä. Heistä 24 osallistui Bookbeatin lahjakortin arvontaan. Pidimme etäbingoa videopuhelun välityksellä 23.4., 7.5. ja 21.5. Ensimmäisen bingon teemana oli vappu ja palkinnot sen mukaisia. Bingossa oli kuusi pelaajaa. Kiitollisen palautteen ja uusien toiveiden vuoksi järjestimme toisen etäbingoillan toukokuun alussa. Tällä kertaa teemaksi valikoitui itsensä hemmottelu. Bingon suosio näkyi mm. siinä, että osallistujia oli parhaimmillaan yhdeksän. Kolmannessa etäbingossa oli kuusi pelaajaa ja aiheena kesä ja *Selvin päin kesään* -kampanja. Palautteissa kehuttiin myös tätä bingokertaa: ”Tosi kiva. Pidän siitä, kun palkinnoilla on teema ja ne sopivat hyvin Mocktailseuran toimintaan. Tosi hyvä bingo sekä mukavaa ja jännittävää olla pelissä mukana, koskaan ei voi tietää voittaako.” Kaikkia etäbingoja mainostettiin Facebookissa.

Mocktailseuran testitorstai -sarja alkoi 14.5.2020. Kerran viikossa torstaisin julkaistuissa testivideoissa maisteltiin kaupoista löytyviä valmiita mehuja ja limuja sekä arvosteltiin niitä. Videot tehtiin vaihtuvien vierailijoiden kanssa pilke silmäkulmassa. Torstai valikoitui osuvan nimen ohella julkaisupäiväksi myös siksi, että torstaina ehtii vielä hankkia bongaamansa juoman viikonlopuksi esimerkiksi piknikille tai saunajuomaksi. Videoiden vastaanotto oli positiivista ja myönteisesti juomia kommentoivaa. Ensimmäinen video sai 125 näyttökertaa ja 21 tykkäystä. Toinen video julkaistiin 21.5. ja se sai alle viikossa 78 näyttökertaa ja 16 tykkäystä.

Mocktailseuran vappuhaaste järjestettiin 30.4.–3.5. Haastoimme tanssimaan tiputanssin ja kuvaamaan tai kertomaan siitä Instagramissamme tai Tik Tok -tilillämme osallistuen kolmen kuukauden Spotify Premiumin arvontaan. Kannustavaan esimerkkivideoon osallistui neljä henkilöä ja se julkaistiin Mocktailseuran Instagramissa, Facebookissa ja Tik Tok -sovelluksessa. Video sai 299 näyttökertaa (IG:188 ja Tik Tok:111). Haasteeseen osallistui kuusi henkilöä. Saimme erittäin positiivista ja kiittelevää palautetta haasteesta ja sen toteutuksesta.

Järjestimme 29.5. ”päättäri liveen”, jossa piirsimme nuorten kanssa mocktaileihin liittyviä ajatuksia ja toiveita kahden pirteän live-emännän kanssa. Toinen vetäjä oli tuleva baarimikko, joten mukana oli alan osaava ammattilainen. Live tallennettiin myöhempää katsomista varten.

Someviestinnässä lisäsimme erityisesti Instagram-mainontaa, jonka myötä tavoitimme 13–17-vuotiaita somessa markkinoinnilla 62 068 (kaikki 13–17-vuotiaita) ja ilman markkinointia 574 nuorta (7–17-vuotiaita 4%, 18–29-vuotiaita 30%, muut 30-vuotiaita tai vanhempia). Tämä tulos ylittää monin verroin tavoitteemme. Säännöllisellä päivittämistyöllä seuraajamäärät kasvoivat kaikilla RY:n hallinnoimilla tileillä.

Erityisen merkittävää oli se, että nuoret kannustivat kanavissamme toisiaan päihteettömyyteen ja epidemiatilanteessa jaksamiseen. ”Selvin päin kesään nuorten vinkeillä” -sarja alkoi @selvinpainkesaan Instagram tilillä 17.4.2020. Sarjassa julkaistiin nuorten tekemiä videoita, joissa he kertoivat mistä pitävät kesässä. Videot julkaistiin kaksi kertaa viikossa maanantaisin ja perjantaisin. Videoiden tekijät olivat 13–21-vuotiaita aiemminkin Mocktailseuran toiminnassa mukana olleita. Esimerkiksi 40 nuorta kertoivat koronaelämästään hästägeillä #koronakotoilu ja #selvästinuori.

2.3. *Hengähdä hetkeksi* -tilaisuudet

RY järjesti jäsenyhdistystensä kanssa vuonna 2019 11 *Hengähdä hetkeksi* -keskustelutilaisuutta ensisijaisesti yli 65-vuotiaiden terveyden, hyvinvoinnin ja raittiuden tukemiseksi. Vuonna 2020 oli tarkoitus järjestää viisi uutta tilaisuutta, mutta koronaepidemian vuoksi niistä toteutettiin vain kaksi: 11.3.2020 Lahdessa yhteistyössä Raittiusyhdistys Säde I ry:n kanssa (47 osallistujaa, 45–94-vuotiaita) ja 15.10.2020 etätapaamisena yhteistyössä

³⁸ Mocktailseuran somekanavat <https://www.facebook.com/Mocktailseura>, <https://www.instagram.com/mocktailseura/>, <https://www.tiktok.com/@mocktailseura?lang=fi-FI> ; https://www.youtube.com/channel/UC_NMidecVo8jTOnQTOKIxEA [13.2.2021].

Kuusiston Raittiusseura Keko ry:n ja Lions Club Kaarina-City ry:n kanssa (12 osallistujaa, 30–80-vuotiaita) (66 % naisia ja 34 % miehiä). Professori Martti Talja alusti Lahdessa ja professori Martti Vastamäki etätapaamisessa. Molemmissa tilaisuuksissa oli keskustelua osallistujien kesken ja saimme useita kysymyksiä alustajille. Osallistujat toivoivat lisää vastaavia keskustelutilaisuuksia.

Osallistujat kertoivat saaneensa tilaisuuksista melko hyvin tietoa raittiin elämäntavan eduista ja tilaisuuksien edistäneen hyvin heidän terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä valintojaan. Lisäksi toimitettiin postitse eläköityville ja eläkeläisille suunnattua *Hengähdä hetkeksi* -esitettä³⁹, josta otettiin toinen 1000 kpl painos. Kaikkia suomalaisia kirjastoja pyydettiin pitämään valotauluillaan esillä ko. esitettä. *Hengähdä hetkeksi* -toimintaa markkinoitiin mm. toteutuspaikkakuntien viestinnässä sekä RY:n uutiskirjeissä ja verkkosivuilla.⁴⁰

Hengähdä hetkeksi -tilaisuudet ovat tehokas tapa kansalaiskeskustelun aktivoimiseen sekä kansalaisten omaa vointia ja jaksamista koskevien huolenaiheiden kuulemiseen. Keskustelu- ja luentotilaisuuksina järjestettävät tapahtumat ovat myös tehokas tapa aktivoida jäsenyhdistysten toimintaa ja tehostaa yhteistyötä niiden kanssa. *Hengähdä hetkeksi* -tilaisuudet jatkuvat vuosina 2021 ja 2022, mikäli se on toimintaresurssien ja kokoontumisrajoitusten osalta mahdollista.

2.4. Raitis Linja -palvelupuhelin⁴¹

Tammikuussa 2019 avattuun RY:n *Raitis Linja* -palvelupuhelimeen tuli vuoden 2020 aikana 203 puhelua, joiden kesto oli yhteensä 53 h ja 48 min (47 puhelua v. 2019, kesto 14 h 30 min). Soittajista 59 % oli naisia ja 41 % miehiä (64 % naisia ja 36 % miehiä v. 2019). Koronaepidemian aiheuttamat pelot ja yksinäisyys kuuluivat puhelimesta päihteidenkäytön, raitistumisen, syrjäytymisvaaran sekä sosiaalisten ja taloudellisten ongelmien lisäksi. Soittajat ovat kokeneet palvelun tärkeäksi ja antaneet runsaasti myönteistä palautetta. He kertoivat *Raitis Linjan* tukeneen heitä päihteidenkäytön lopettamisessa ja vähentämisessä sekä erilaisista arjen haasteista selviytymisessä. Osa on soittajista on ottanut yhteyttä useamman kerran.

Yle esitti RY:n hallituksen jäsenen Joni Villasen toteuttamaa *Raitis Linja*:n televisiotietoiskua 27.1.–2.2.2020 Yle TV1:ssä yleishyödyllisen toimijan maksuttomalla näyttöajalla. Kohderyhmänä olivat yli 15-vuotiaat (10 näyttökertaa, nettopeitto 33,6 %, kontakteina noin 1,6 milj. katsojaa, OTS 2,2) ja 17.–23.8.2020 (19 näyttökertaa, nettopeitto 23,4 %, kontakteina noin 1,1 milj. katsojaa, OTS⁴² 2,0).

Puhelinpalvelu pääsi mukaan kirjastojen Kysy⁴³ ja Makupalat⁴⁴ -palvelujen toimintavinkkilistoille. Palvelu oli esillä SOSTE:n jäsenjärjestöjen *Onneksi on joku* -kampanjassa maaliskuussa ja myös loppuvuonna järjestöjen joulun ajan palvelujen markkinoinnissa sekä lisäksi *Perherauhan julistus* -yhteistyökampanjassa. *Raitis Linjasta* kerrottiin myös EPT-verkoston *Teema*-uutiskirjeessä *Ei jätetä ketään yksin – järjestöt auttavat myös joulun pyhien aikana* -osiossa.⁴⁵

Raitis Linja oli mukana myös 17.5.2020 julkaistussa Helsingin Sanomien pääkaupunkiseudun lisäliitteessä *Kultaiset Vuodet*. Lehtihaastattelussa oli esillä elokuussa 70 vuotta täyttänyt Klaus Lavila, joka on RY:n liittovaltuuston jäsen, Töysän Raittiusyhdistyksen puheenjohtaja sekä Pohjanmaan Raittiuspiirin sihteeri.⁴⁶

³⁹ *Hei eläkeläinen, hengähdä hetkeksi!* -esite <https://bit.ly/3tIMT9u> [10.2.2021].

⁴⁰ RY:n verkkosivut *Hengähdä hetkeksi* <https://bit.ly/3d3bQGL> [10.2.2021].

⁴¹ RY:n verkkosivut *Raitis Linja tarjoaa apua päihdeongelmiin* <https://bit.ly/2S5FErp> & Päihdekeskustelua sinun ehdoillasi <http://raittiudenystavat.fi> [14.2.2020].

⁴² OTS eli *Opportunity to See* (eng.) kertoo kuinka monta kertaa kampanjalla tavoitetun henkilön on ollut mahdollista nähdä ko. kampanjan spotti.

⁴³ *Kysy kirjastonhoitajalta* -verkkopalvelu <https://bit.ly/3jL6P76> [13.2.2021].

⁴⁴ Makupalat.fi – Kirjastojen linkit tiedonhakuun <https://bit.ly/37dEdH> [13.2.2021].

⁴⁵ *Onneksi on joku* -kampanja <https://www.soste.fi/onneksi-on-joku/> [11.2.2021]; *Yksinäisyys ja huoli tulevasta kuuluu Raitis Linja -puhelinpalvelussa* <https://bit.ly/3rITsXW> [11.2.2021]; *Onneksi on joku – myös jouluna: järjestöjen joulun aikana tarjoamia palveluita* <https://bit.ly/2Z5mPY3> [11.2.2021]; *Perherauhan julistus* <https://bit.ly/2Nj8vst> [11.2.2021].

⁴⁶ Helsingin Sanomat Kultaiset vuodet -liite 17.5.2020 *Raitis elämä on hyvä elämä* <https://bit.ly/3phJLOW> [13.2.2021].

Puhelinpalvelusta valmisteltiin uusi graafinen mainos ja se julkaistiin *raitis.fi*-lehden numerossa 3/4 ja Mielenterveyden keskusliiton *Revanssi*-jäsenlehden numerossa 4. *Raitis Linjan* painettua julistetta lähetettiin 100 kappaletta palvelulaitoksiin eri puolille maata. Mainos tuotti merkittävästi lisää yhteydenottoja *Raitis Linjalle*. Saimme henkilöstöllemme MIELI Suomen Mielenterveys ry:n ammattitasoisen puhelinpalvelutyön koulutuksen, jota hyödynnämme toimiessamme *Raitis Linja* -puhelimessa.⁴⁷

Puhelinpalvelulle haettiin lisärahoitusta toukokuussa STEA:n ylimääräisestä avustushausta sekä Jenny ja Antti Wihurin säätiöltä. Lisärahoituksia ei myönnetty. Palvelupuhelimella ja em. *Hengähdä hetkeksi* -toiminnalla vastataan THL:n toivomukseen tehostaa seniorikansalaisille suunnattua ehkäisevää päihdetyötä.⁴⁸

2.5. Maahanmuuttajataustaisten liikuntasalivuoro

RY toteutti vuonna 2019 maahanmuuttajataustaisten teematapaamisia, joiden jatkoa suunniteltiin myös vuodelle 2020. Tapaamisissa toivottiin toiminnan järjestämistä erityisesti nuorille, minkä seurauksena RY korvasi suunnitellut teematapaamiset järjestämällä vuonna 2020 monikulttuuristen nuorten miesten liikuntasalivuoron Katajanokan alakoulussa lauantai-iltaisoin klo 18–20 ajalla 15.2.–14.3. ja 5.9.–28.11.2020 (17 kertaa). Haimme yhteensä 31 vuoroa, joista 14 peruuntui koulun oman käytön ja epidemiarajoitusten vuoksi. Liikuntasalivuorolla kävi 17 iältään 18–30-vuotiasta.

Futsalpelivuoro ja sen myötä osallistujien kesken käydyt keskustelut ehkäisivät maahanmuuttajataustaisten nuorten miesten syrjäytymistä ja yksinäisyyttä sekä tukivat heidän jaksamistaan. Moni heistä on syrjäytymisen kannalta riskiryhmässä. Liikuntatoiminnan myötä he pääsivät ryhmään, joka tuki heidän yleistä hyvinvointiaan, jaksamistaan, terveyttään ja sosiaalisuuttaan. Osallistujat saivat myös uusia ystävyssuhteita ja apua erilaisiin elämäntilanteisiin sopeutumiseen. Samassa yhteydessä jaettiin tietoja terveyden ja hyvinvoinnin ylläpitämiseen. Salivuorojen jälkeen ryhmän yhteisissä ruokailuissa jatkettiin pohdintaa liikuntavuoron aikana keskustelluista terveysteemoista, joita olivat päihteet, työllisyys, itsensä kehittäminen ja elämän merkitys. Liikuntasalivuorolla ja keskusteluissa hyödynnettiin RY:n vuonna 2019 valmistelemaa maahanmuuttajien teematapaamisten mallia, jonka mukaan pidettiin kokoava keskustelu toimintaan osallistuneiden ja sitä ohjanneen kanssa 21.12.2020.

2.6. Lastenleiri

RY järjesti yhteistyössä Raittiusyhdistys Kevään Toivon kanssa 9–12-vuotiaiden lastenleirin 4.–6.8.2020 Kauhajoen seurakunnan leirikeskuksessa Kauhajoella. Leirille osallistui 14 iältään 9–12-vuotiasta lasta. He kertoivat mm. ryhmätoiminnan, retkeilyn ja askartelutaitojensa vahvistuneen leirin tuloksena. He arvioivat myös leirin seurauksena osaavansa auttaa paremmin muita. Leiri ehkäisi osaltaan syrjäytymistä sekä edisti alakouluikäisten lasten valmiuksia ja taitoja arkielämän haasteista selviytymiseen. Lisäksi toteutus kannusti vuorovaikutuksen entistä monipuolisempaan oppimiseen. Koronavirusepidemian vuoksi ei ollut mahdollista järjestää vanhempien vierailuita. RY:tä leirillä edusti liittovaltuuston varapuheenjohtaja ja hallituksen jäsen Matti Järviharju, joka toimi mm. leirin valmistelijana ja valvojana.

⁴⁷ Mielenterveyden keskusliiton *Revanssi*-jäsenlehti (s. 14) <https://bit.ly/3aRTupu> [11.2.2021].

⁴⁸ THL *Kuntien ehkäisevä päihdetyö painottuu lapsiin ja nuoriin* <https://bit.ly/2OldVuX> [11.2.2021].

III KAMPANJAT, PROJEKTIT JA HANKKEET

3.1. Yhteistyökampanjat COVID-19-pandemiatilanteessa

Onneksi on joku

Toiminnanjohtaja Kailasmaa kirjoitti *Raitis Linja* -palvelusta ensimmäisenä koronavirusepidemian seurauksena 24.3.2020 avatussa SOSTE:n vieraskynäblogisarjassa, joka avasi SOS-TE:n jäsenjärjestöjen *Onneksi on joku* -kampanjan. Kampanja esitteli sote-järjestöjen tekemää työtä. RY osallistui yhteistyöhön *Raitis Linja* -palvelupuhelimellaan. Kampanjassa muistutettiin, että sote-järjestöt takaavat jokaiselle jonkun, joka tukee, kuuntelee, pitää huolta ja edistää hyvinvointia myös vaikeissa ja haastavissa elämäntilanteissa. Ulostulo nosti esille myös, että sosiaali- ja terveysalan järjestöissä toimii 550 000 vapaaehtoista ja työntekijää, ja että ilman heitä monia suomalaisten hyvinvointia tukevia palveluita ei olisi.⁴⁹

Turvallinen naapuri

Koronaviruspandemia aiheutti ravintoloiden ja kahviloiden laajamittaisen sulkemisen Uudellamaalla ja etätöiden kasvun. Sosiaali- ja terveysjärjestöissä heräsi pelko alkoholikäytöstä kodeissa ja erityisesti lasten seurassa. Helsingin Sanomien toimittaja Anna-Stina Nykänen esitti huolensa alkoholin varastoimisesta koteihin ja vapaa-ajan yhdistelmästä. Kalliolan Settlementi ry:n aloitteesta Irti Huumeista ry, Kukunori ry, Lastensuojelun Keskusliitto, Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Mielenterveyden keskusliitto, Raittiuden Ystävät ry, Sininauhaliitto ja Suomen Punainen Risti toteuttivat kampanjan lasten turvallisuuden puolesta. Ulostulon tavoitteena oli rohkaista kaikkia kansalaisia toimimaan asuin- ja toiminta-alueellaan lasten turvallisuuden ja hyvinvoinnin puolesta – tarvittaessa jopa väliaikaisena turvapaikkana kriisitilanteessa.⁵⁰

Perherauhan julistus

A-klinikkasäätiön Lasinen lapsuus -toiminnan ja Helsingin kaupungin aloitteesta toteutettu *Perherauhan julistus* kutsui kaikkia yhteisöjä, organisaatioita ja hankkeita *perherauhanturvaajiksi* turvaamaan perheiden hyvinvointia ja jaksamista poikkeuksellisessa tilanteessa. Kampanjatoimissa muistutettiin akuutin avun merkityksestä perhekkriisien hoitamisessa ja jaettiin ohjeita ongelmatilanteista selviytymiseen. Myös tässä RY oli esillä *Raitis Linja* -puhelinpalvelullaan. Mukana olivat myös mm. Alko, EHYT ry:n päihdeneuvonta, Ensi- ja turvakotien liitto, FinFami, Lastensuojelun Keskusliitto, Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Rikosuhripäivystys, THL, Sininauhaliitto ja Suomen Vanhempainliitto.⁵¹

3.2. *Selvin päin kesään* -kampanja⁵²

Selvin päin kesään -kampanja järjestettiin 18. kerran ja siinä oli mukana RY:n lisäksi EHYT ry, Erkki Poikosen säätiö, ETRA-liitto, Hem och skola rf, Koulutus Elämään säätiö, Kran rf, Lastensuojelun Keskusliitto, Myllyhoito, Nuori kirkko ry, Nuorisokasvatussäätiö, Nykterhetsförbundet Hälsa och Trafik rf, Pelastakaa Lapset ry, Sininauhaliitto, Sinuli,

⁴⁹ *Onneksi on joku* -kampanja <https://www.soste.fi/onneksi-on-joku/> [11.2.2021]; *Yksinäisyys ja huoli tulevasta kuuluu Raitis Linja -puhelinpalvelussa* <https://bit.ly/3rITsXW> [11.2.2021]; *Onneksi on joku – myös jouluna: järjestöjen joulun aikana tarjoamia palveluita* <https://bit.ly/2Z5mPY3> [11.2.2021];

⁵⁰ *Turvallinen naapuri* -kampanja <https://bit.ly/37mnVU3> [11.2.2021].

⁵¹ *Perherauhan julistus* <https://www.perherauhanjulistus.fi> [11.2.2021].

⁵² *Selvin päin kesään* -kampanja <http://selvinpainkesaan.fi> [12.2.2021].

Suomen ASH, Suomen Punainen Risti, Suomen Terveydenhoitajaliitto STHL ry, Suomen Valkonauhaliitto ja Viron Raittiusliitto. Kampanjan pääviesti aikuisille oli kutsu toimia nuorten päihteettömän elämän ja turvallisuuden puolesta. Lisäksi korostettiin, että vanhempien tulee osata ennakoida ja pohtia oman perheen pelisääntöjä myös juhlinnan keskellä. Aikuisten vastuulla on tukea nuoria löytämään päihteettömyyden helppoja ja luonnollisia valintoja.

Kampanjan verkkosivut päivitettiin toukokuun alussa ja sivuilta oli ladattavissa A4 ja A5 -kokoiset julisteet sekä tarra (10 cm x 7 cm) suomeksi, ruotsiksi ja viroksi. Mediatiedote lähetettiin STT:n kautta 11.5. suomeksi, ruotsiksi ja viroksi otsikolla *Terveelliset elintavat korostuvat poikkeusoloissa*. Lisäksi median kautta lähetettiin 19.5. kampanjan vetoomus otsikolla *Tukekaamme yhä nuorten raittiutta*.⁵³

Koronaepidemiasta johtuen kampanjakumppanit jakoivat kampanjan materiaaleja verkossa, sosiaalisessa mediassa ja muissa virtuaalisissa yhteyksissä sekä osa myös painetuissa järjestölehdissään, kuten Lastensuojelun Keskusliiton *Lapsen maailma* -lehdessä. Kampanjamateriaaleja ei painettu lisää, sillä tehdyt julistetilaukset järjestyivät RY:n varastomateriaaleista. Kampanjan visuaalista ilmettä ei uudistettu vuonna 2020. Näistä syistä johtuen kampanjasta ei myöskään kerätty kumppanimaksuja. On merkittävää, että kaikki aikaisempien vuosien kampanjakumppanit lähtivät mukaan yhteistyöhön. Aihe koettiin epidemian vuoksi erityisen ajankohtaiseksi ja tärkeäksi. RY:n jäsenyhdistykset jakoivat aktiivisesti kampanjajulistetta mm. Iisalmessa, Porissa ja Salossa.

Kampanjakumppaneilta toivottiin, että ne sovelsivat kampanjaa entistä enemmän osana omaa päivittäistä viestintäänsä uusilla ja oivaltavilla tavoilla. Kampanja oli ensisijaisena nostona EPT-verkoston ja EHYT ry:n TEEMA-uutiskirjeessä toiminnanjohtaja Kailasmaan saatekirjoituksella. Lisäksi kampanja oli esillä A-klinikkasäätiön, EHYT ry:n, SOSTE:n ja Suomen ASH:n uutiskirjeissä. Kaikkia suomalaisia kirjastoja pyydettiin pitämään valotauluillaan esillä kampanjan julistetta.

Kampanja pääsi mukaan Oulun kaupungin sivistys- ja kulttuuripalvelujen ylläpitämälle *Nuorten elämä* -sivustolle, joka on tieto- ja neuvontapalvelu kaikille Suomessa asuville nuorille. Palvelu tarjoaa nuorille neuvontaa ja ohjausta sekä ohjaa käyttäjiään oman kotipaikkakuntansa palveluihin. Erityistä kiitosta saivat 10 nuoren kampanjaan tekemät koronatilanteesta selviämiseen ja raittiin kesän viettämiseen kannustavat videot, jotka julkaistiin kampanjan Instagram-tilillä. Tilillä muistutettiin raittiudesta lisäksi syksyllä toivottamalla kampanjassa mukana olleet toimimaan nuorten päihteettömyyden puolesta myös tulevina vuosina.⁵⁴

3.3. Vuoden raittiusteko -tunnustus⁵⁵

Valtakunnallisella Raittius- ja Ehkäisevän päihdetyön viikolla 2.–8.11. myönnettiin *Vuoden raittiusteko 2020* -tunnustus jaetusti Ylen Flinkkilä & Tastula *Kuinka katosin narkkimaahan?* -ohjelmalle ja nuorten Lahteen perustamalle *Homepage Lahti* -päihdekuntoutujien kohtaamispaikalle. Flinkkilän & Tastulan ohjelma palkittiin rohkeasta ja avoimesta tavastaan käsitellä arkaa päihdeaihetta vanhemman ja lapsen välillä. *Homepage Lahti* -kohtaamispaikka sai tunnustuksen päihteettömyyteen kannustavasta toiminnastaan, jossa korostuvat toipuminen, vertaistuki, arjenhallinta ja tulevaisuuden toivo.⁵⁶

Raittiusteko-tunnustus oli esillä mm. EPT-verkoston ja EHYT ry:n TEEMA-uutiskirjeessä 2.11., Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän tiedotteessa 3.11 ja Suomen ASH:n uutiskoosteessa.⁵⁷

⁵³ mm. Satakunnan Kansa 8.7.2020 *Tukekaamme yhä nuorten raittiutta* <https://bit.ly/3tOxhRT> [12.2.2021].

⁵⁴ *Nuorten elämää* -sivusto <https://www.nuortenelama.fi/kampanjat> [12.2.2021]; *Selvin päin kesään* -kampanja Instagramissa <https://www.instagram.com/selvinpainkesaan/> [12.2.2021].

⁵⁵ *Vuoden raittiusteko* -palkitut <http://raitis.fi/raittiudenystavat2/vuoden-raittiusteko/> [10.2.2020].

⁵⁶ Ylen Flinkkilä & Tastula *Kuinka katosin narkkimaahan?* <https://bit.ly/3tUlhhY> [12.2.2021]; *Homepage*-kohtaamispaikka <https://www.homebaselahti.com> & <https://bit.ly/3rDWs7U> & <https://bit.ly/3rPOPer> [12.2.2021].

⁵⁷ *Marina Erholan ja hänen poikansa tarinaa käsitellyt Ylen keskusteluohjelma saa vuoden raittiustekotunnustuksen* <https://bit.ly/3d4VwWQ> [12.2.2021].

Palkitut ottivat tunnustukset vastaan RY:n toimistossa 3.11. pidetyssä tunnelmallisessa tilaisuudessa, johon osallistuivat toimittaja Maarit Tastula ja hänen ko. ohjelmassaan haastattelemansa Marina ja Aslak Erhola sekä Homebase Lahden edustajina hankejohtaja Tuomas Rouvila, koordinaattori Anna Sillanpää ja kohtaamispaikan nuoria.

Vuoden raittiusteko -tunnustus myönnettiin 18. kerran. RY jakaa vuosittain tunnustuksen henkilölle tai taholle, joka on toiminnallaan merkittävästi edistänyt raittiutta ja terveitä elämäntapoja.

3.4. Anna lapselle raitis joulu -kampanja⁵⁸

Valtakunnallinen *Anna lapselle raitis joulu* -mediakampanja järjestettiin 23. kerran. Marras-joulukuussa toteutetussa kampanjassa 32 toimijaa vetosi maamme aikuisväestöön, jotta he antaisivat lapsille raittiin ja turvallisen joulun sekä toimisivat niin, etteivät päihteet uhkaisi lapsia millään tavoin. Kaikki kampanjan materiaalit ja ulostulot suunnattiin suomalaiselle aikuisväestölle, jotka käyttävät varsinkin juhlapyhinä ja lasten seurassa alkoholia.

Kampanjassa olivat RY:n lisäksi mukana A-Kiltojen Liitto ry, Barnavårdsföreningen i Finland rf, Eesti Karskusliit Viron Raittusliitto, Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry, Elämäni Sankari ry, Ensi- ja turvakotien liitto, Erkki Poikosen Säätiö, ETRA-liitto, Förbundet Hem och Skola, Helsingin Kouluraittiupiiri ry, Koulutus Elämään säätiö, KRAN rf, Kristillinen Terveys ja Raittiusjärjestö, Lastensuojelun Keskusliitto, Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Metropolia Ammattikorkeakoulu, Myllyhoitoyhdistys ry, Nuorisokasvatussäätiö, Nykterhetsförbundet Hälsa och Trafik, Radio Foni, Radio Pori, Raittiuden Ystävien Urheiluliitto, Sininauhaliitto ry, Sinuli, Suomen ASH, Stiftelsen Bensow, Suomen Punainen Risti, Suomen Terveystieteiden tutkimuskeskus, Suomen Valkonauhaliitto, Suomen Vanhempainliitto ja Yle.

Visuaalisena ilmeenä säilytettiin vuoden 2017 malli, josta painotuotteissa käytettiin ”Murtuneen sydänpiparin” -kuvitusta. Vuonna 2013 tehtyjä kampanjan tv- ja radiotietoiskuja ei uudistettu, koska saadun palautteen mukaan ne vastaavat edelleen kampanjan tavoitteita, ja koska niiden kautta kampanja tunnustetaan ja se vaikuttaa. Kampanjan materiaalit painatettiin Laatupainossa Vihannissa: 4320 julistetta, 244 tarraa, 500 postikorttia ja 170 A5-kokoista kaksipuoleista infolyeria suomeksi ja ruotsiksi. Painotuotteiden määrät pysyivät pitkälti samoina kuin vuonna 2019, vaikka kumppanit tehostivat samalla kampanjan sähköistä viestintää. Materiaaleja oli esillä mm. liike- ja ostoskeskuksissa, neuvoloissa, päiväkodeissa, kouluissa, kirjastoissa, liikuntahalleissa ja seurakuntien tiloissa sekä asunto-osakeyhtiöiden yhteisissä tiloissa eri puolilla maata. Myös RY:n jäsenyhteisöt pitivät eri tavoin kampanjaa esillä. Julisteita jaettiin aktiivisesti mm. lissalnessa, Porissa ja Salossa.

Kampanja huomioitiin erityisesti mm. Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän ja Kainuun sosiaali- terveydenhuollon kuntayhtymän perhekeskusten työssä, Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän verkkosivuilla ja sosiaalisen median kanavissa, *Lapsuus lasipullossa* -blogissa, Suomussalmen kunnan Työpalvelukeskus Miilun viestinnässä sekä Sysmän kunnan ehkäisevässä päihdetyössä Pete Sysmä -ryhmän toiminnassa.⁵⁹

Yle esitti kampanjan tv-tietoiskua 21.–27.12. Yle TV1 -kanavallaan 11 kertaa saaden nettopeitoksi 30,4 % kanavan yli 15-vuotiaista katsojista (kontakteina noin 1,4 miljoonaa katsojaa) ja OTS-luvuksi (katso alaviite 42) 1,7. Mediatiedote lähetettiin STT:n kautta 14.12. suomeksi, ruotsiksi ja viroksi. Vetoamus lasten raittiin joulun puolesta lähetettiin medialle 22.12. otsikolla *Tasapainoiset juhla-ajat ovat tärkeitä poikkeuksellisina aikoina*. Kampanjalle ostettiin näkyvyys Ilta-Sanomien valtakunnallisessa *Joulun Aika* -lisäliitteessä 28.11. otsikolla *Läsnäolevat vanhemmat tuovat turvallisen joulun*. Kirjoitukseen haastateltiin porilaista raittiustyön aktiivia Veikko Lehosta ja RY:n toiminnanjohtajaa.⁶⁰

⁵⁸ *Anna lapselle raitis joulu* -kampanja <http://annalapselleraitisjoulu.fi> [12.2.2021].

⁵⁹ *Lapsuus lasipullossa* <https://lapsuuslasipullossa.blogi.net/blog/9/anna-lapselle-raitis-joulu/> [12.2.2021].

⁶⁰ Ilta-Sanomien 28.11.2020 *Joulun Aika* -liite *Läsnäolevat vanhemmat tuovat turvallisen joulun* <https://bit.ly/3peegov> [12.2.2021].

EHYT ry:n aluekoordinaattori Heli Vaija, Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden Eksoten ehkäisevän päihdetyön koordinaattori Sanna Ahtiainen, Mannerheimin Lastensuojeluliiton Kaakkois-Suomen piirin toiminnanjohtaja Christa Carpelan ja Lappeenrannan seudun mielenterveysyhdistyksen väki tekivät kampanjan kannalta merkittävän ulostulon kirjoittamalla mm. Etelä-Saimaassa ja Kymenlaakson Ankkuri -ilmaisjakelulehdessä mielipidekirjoituksen otsikolla Anna lapselle raitis jouluihin.⁶¹

Kampanja oli esillä A-klinikkasäätiön, EHYT ry:n, EPT-verkoston (Teema, kuukausikirje ja sisäinen uutiskirje), Myllyhoitoyhdistyksen ja SOSTE:n uutiskirjeissä sekä Suomen ASH:n uutiskirjeissä ja uutiskoosteissa. Kampanjan juliste oli esillä useissa yhteistyökumppaneiden julkaisuissa, kuten Hem och Skola -järjestön samannimisessä lehdessä sekä Lastensuojelun Keskusliiton *Lapsen maailma* ja Suomen Valkonauhaliiton *Valkonauha*-lehdissä. Lisäksi kumppanit jakoivat kampanjan blogikirjoituksiinsa, Instagram-postauksiinsa, Twitter-tileillään sekä verkko- ja Facebook-sivuillaan. Kampanjan verkkosivut päivitettiin marras- ja joulukuussa.

Kampanja liittyy Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelman⁶² mukaisiin päihteidenkäytön vähentämistavoitteisiin, päihteistä aiheutuvien haittojen vähentämispyrkimykseen sekä lasten hyvinvoinnin edistämiseen. Kampanjan johdonmukainen toteuttaminen on osaltaan vaikuttanut lasten hyvinvoinnista vastuuta kantavan ilmapiirin vahvistumiseen. Kampanjan saama palaute on ollut kaikkiaan myönteistä. Kumppaneista koottu arviointiraati arvioi kampanjaa maaliskuussa 2020 ja palautetta hyödynnettiin vuoden 2020 ja tulevien vuosien toteutuksissa.

3.5. Monikulttuurisuutta ja mocktaileja – MoMo-hanke⁶³

Opetushallituksen tuella järjestetty *Monikulttuurisuutta ja mocktaileja* -hanke päättyi vuoden 2020 lopussa. Hankkeen piti päättyä 30.6.2020, mutta hankkeelle saatiin lisää aikaa koronaepidemian johdosta, koska kokoontumisrajoitusten vuoksi hankkeen ensisijaista toimintaa oli vaikea järjestää. VTM Anna Ikonen toimi koordinaattorina hankkeen loppukauden.

Viimeisen hankevuoden toiminnassa järjestimme 15.1.–11.3. Kalliolan opistolla maahanmuut-tataustaisille viikoittaista lukupiiritoimintaa, jossa maahanmuuttajat oppivat suomea erilaisten tekstien avulla. Piiriläisiä tavoitettiin Kalliolan opiston suomen kielen opiskelijoista. Piirissä luettiin yhdessä ääneen ennalta valittu lyhyt suomen kielinen teksti, usein internetissä julkaistu uutisartikkeli tai kolumni. Käsittelimme myös suomeksi piiriläisiä kiinnostaneita teemoja, kuten mm. kalastusta ja kalastuslupa-asioita sekä Suomen Pisma-menestystä.

Epidemian vuoksi lukupiiritoimintaa jatkettiin virtuaalisesti sähköpostiviesteillä ja viikottaisilla online-tapaamisilla. Piiriläisten WhatsApp-ryhmässä käytiin vilkasta keskustelua sekä kerrottiin tulevista tapahtumista ja yhteisistä vapaa-ajan aktiviteeteista. Yhteydenpito vahvisti piiriläisten suullista ja kirjallista suomen kielen taitoa sekä yhteisöllisyyttä ja sosiaalista elämää.

Kuvasimme MoMo-hankkeen Helsinki-päivän (12.6.) videon 25.5. kuuden hengen pienryhmäl-lä RY:n toimistossa. Videossa mocktailjuomia arvosteli neljän hengen raati, joista kolme oli maahanmuuttajataustaisia. Kuvasimme raatilaisten arviot kolmesta eri mocktailista. Lisäksi valmistelimme videojulkaisuun kesäisen arvonnän.

Järjestimme päätösvoonna myös neljä Mocktailpuistobaaria, joissa juomat vietii puistoihin ja niitä tarjottiin ohikulkijoille. Osa hankkeen kohderyhmästä sai Mocktailbaarikoulutuksen, jossa harjoiteltiin alkoholittomien drinkkien tekemistä ja tapahtumatyössä tarvittavaa asiakaspalvelua. Opettelimme keskeisimpiä Mocktailbaarissa käytettäviä sanoja suomen kielellä ja kävimme läpi baarin toimintaidea sekä ehkäisevän päihdetyön yleisiä tavoitteita.

Puistobaareihin työllistettiin kaksi maahanmuuttajaa, jotka valmistivat päivän mocktailit oman makunsa mukaan. He saivat työstään työtodistuksen. Järjestimme samalla myös yhdessä

⁶¹ Etelä-Saimaa 17.12.2020 *Anna lapselle raitis jouluihin* <https://bit.ly/2Onxifg> [12.2.2021].

⁶² THL Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma <https://bit.ly/3tU2003> [12.2.2021].

⁶³ *Kiipeillen kohti parempaa* <https://bit.ly/3amTxuq> [15.2.2021].

tekemistä ja sosiaalisia kontakteja turvallisesti pienessä ryhmässä ja ulkotiloissa. Pidimme myös RY:n toimistorakennuksen B-pihalla Elojuhlat 20.8. osana Helsingin Taiteiden yö - tapahtumaa. Juhliin osallistui MoMo-hankkeen kohderyhmää. Myös nämä toteutukset vahvistivat kielitaitoa ja sosiaalista vuorovaikutusta hankkeen tavoitteiden mukaisesti.

Tavoitteisiin päästiin tarjoamalla kohderyhmälle mielekästä vapaa-ajan tekemistä, yhteisöllisyyttä ja mahdollisuus tutustua suomalaisiin nuoriin, nuorisotyöhön ja järjestötoimintaan. Koh-densimme tapahtumatyötä pääosin opiskelijatapahtumiin ja muihin isoihin yleisötapahtumiin sekä peli- ja liikuntailtoihin, joissa hankkeen nuoret tapasivat ikäisiään. Hanketyöhön kuului myös kuuntelijana ja tukijana olemista, verkkokurssien etsimistä ja linkittämistä sekä työnhaus-sa auttamista ja lomakkeiden täyttämistä. Hankkeessa oli aktiiveina seitsemän turvapaikanhakijanuorta, jotka tavoitettiin helsinkiläisiä vastaanottokeskuksista.

Hanke edisti myös turvapaikanhakijanuorten ryhmäytymistä, toimintakykyä, osallisuutta, luottamuksen rakentumista ja kotoutumista. Hankkeeseen osallistuneet kertoivat toiveikkuutensa ja elämänilonsa kasvaneen ja he olivat innoissaan mahdollisuudesta tehdä tuntityötä tapahtumissa. He kiittelivät sosiaalisen elämänsä vilkastuneen hankkeen myötä. Osallistujilta saatu runsas kiitollinen palaute kertoo, että hanke vastasi akuuttiin tarpeeseen ja tilausta tällaiselle toiminnalle olisi paljon enemmän. Hankkeeseen osallistuneet ovat kertoneet toiveikkuutensa ja elämänilonsa kasvaneen mukanaolon myötä ja he ovat innoissaan mahdollisuudesta tehdä tuntityötä tapahtumissa.

IV VIESTINTÄ

4.1. Edunvalvonta ja päihdepoliittinen vaikuttamistyö

Lähtökohtia

RY:n edunvalvonta- ja vaikuttamistyössä huomioitiin ensisijaisten kohderyhmiemme päihdekysymykset sekä niihin liittyvät terveys- ja hyvinvointinäkökulmat. Päihneiden kulutuksen vähentämiseen rohkaistiin ja kansalaisten hyvinvointia tuettiin kohdentamalla toimintaa ensisijaisesti yli 65-vuotiaille sekä lapsille ja nuorille (erityisesti 12–29-vuotiaille, sekä kantaväestöön että maahanmuuttajakulttuureihin kuuluville). Huomioimme erityisesti syrjäytymisvaarassa olevat. Lastenleiri suunnattiin 9–12-vuotiaille lapsille. Valtakunnallisessa viestinnässä painotimme erityisesti lasten ja nuorten turvallista ja terveellistä arkea sekä sen tukemista eri tavoin.

RY:n kannanotoissa vuonna 2020 mm. kritisoitiin 24.2. vihreiden huumeepoliittisia näkemyksiä ja 1.5. tehtyä kansalaisaloitetta Kannabiksen käytön rangaistavuuden poistamiseksi sekä edellytettiin lasten hyvinvoinnin ja nuorten raittiuden tukemista. Professori Martti Vastamäen kannabiskannanotossa kansanedustajille korostimme, että THL:n tilastojen mukaan reilusti yli puolet kansalaistamme on kyselytutkimusten mukaan kannabiksen sallimista vastaan. Poliisi on esittänyt perustellun huolensa huumelainsäädännön lieventämisestä ja tuonut toistuvasti esille torjuvan kantansa kannabialoitteeseen. Asioista päättävien poliitikkojen on perusteltua kuunnella asiantuntijoita ja tehdä tosiasioiden perusteella kansakunnan terveyttä turvaavia ja edistäviä päätöksiä.⁶⁴

4.2. *raitis.fi*-lehti⁶⁵

RY:n ja sen jäsenliittojen järjestölehti ilmestyi toimintavuoden aikana kolme kertaa (neljä numeroa: 1, 2 sekä kaksoisnumero 3 ja 4). Osa lehden artikkeleista on luettavissa RY:n verkkosivuilta. Lehden päätoimittajana toimi RY:n toiminnanjohtaja. Toimitussihteerinä ja taittajana oli Janne Valkeapää numeroissa 1 ja 2. Kaksoisnumeron taitto tehtiin Rannikon Lautupaino Oy:ssä (Vihanti), jolta tilattiin myös vuoden kaikkien numeroiden painatus ja postitus. Lehden painos oli 2000–2750 kpl/numero. Numeroiden 2 ja 3/4 kohdalla painosmäärä oli korkeampi, koska lehti toimitettiin kaikkiin suomalaisiin kirjastoihin. Vuoden viimeisen numeron yhteydessä teetettiin lukijakysely lehden merkityksestä. Kyselyssä tiedusteltiin monivalinnoilla ja avoimilla kysymyksillä lehdestä saatuja hyötyjä ja toivomuksia lehden sisällöstä.

4.3. Mediatiedotteet, kannanotot ja uutiskirjeet

RY julkaisi useita mediatiedotteita, kannanottoja ja mielipidekirjoituksia suoraan medialle sekä uutiskirjeissä ja verkkosivuilla. (katso seuraava sivu) Ne liittyivät mm. alkoholin ja kannabiksen vapauttamiskeskusteluihin, lasten ja nuorten raittiuteen sekä koronarokotuksiin.

Jäsenyhdistyksiä kannustettiin jäsen- ja uutiskirjeissä, vierailuissa, tapaamisissa, kokouksissa, verkkosivuilla ja somessa paikalliseen ja alueelliseen vaikuttamiseen ja yhteistyöhön. Lisäksi yhdistykset kertoivat kuulumisistaan vuoden aikana kolme kertaa (4

⁶⁴ Eduskunta 18.12.2020 *Kannabiksen käytön rangaistavuuden poistaminen* <https://bit.ly/3tElx4r> [9.2.2021]; RY 4.12.2020 *Professori Martti Vastamäen avoin kirje kannabialoitteesta kansanedustajille* <https://bit.ly/3b2mZVV> [9.2.2021].

⁶⁵ *raitis.fi*-lehti <http://raitis.fi/raittiudenystavat2/raitis-fi-lehti/> [10.2.2020].

numeroa) ilmestyneessä *raitis.fi*-järjestölehdessä. RY osallistui toimintavuoden aikana myös EPT-verkoston kannanottoihin ja kampanjoihin. Yhteistyöllä vahvistettiin päättäjä- ja kansalaiskeskustelun kriittistä suhtautumista alkoholin ja muiden päihteiden käyttöön, myyntiin ja saatavuuteen.

RY:n joulukuun uutiskirjeen yhteydessä lähetettiin kirjettä koskeva kysely, jossa selvitettiin RY:n uutiskirjeiden antamia toimintaideoita ja niiden hyödyntämistä jäsenyhdistysten työssä. Kyselyyn vastattiin valitettavan vähän.

4.4. Verkko- ja sometyö

Internet-kotisivujen webmasterina toimi suurimman osan vuotta Janne Valkeapää ja päivittäjänä toiminnanjohtaja. RY:n verkkosivujen näyttökertoja vuonna 2020 oli 50 263 (35 730 kertaa v. 2018; 45 417 kertaa v. 2019). Kailasmaa päivitti myös *Selvin päin kesään* ja *Anna lapselle raitis joul* -kampanjoiden sivustot.

RY jatkoi toimintavuonna aktiivista osallistumistaan sosiaalisessa mediassa ja viestejä kohdennettiin entistä tarkemmin eri kohderyhmille. RY:n ja Mocktailseuran Instagram ja YouTube -julkaisuja oli toimintavuonna yhteensä 203 kuvaa ja 47 videota. Facebook-julkaisuja oli RY:n sivulla 119 kpl ja Mocktailseuran sivulla 56 kpl. Tik Tok -palvelussa julkaistiin yksi video, Vappuhaaste. Anna lapselle raitis joul -kampanjan sivuilla oli toimintavuonna 7094 kävijää ja 14286 käyntiä.

RY:llä on Twitterissä 483, Facebookissa 510, *Anna lapselle raitis joul* -kampanjan Facebook-sivulla 1278 ja *Selvin päin kesään* -kampanjan Facebook-sivuilla yhteensä 318 ja Mocktailseuran Facebook-sivuilla 1296 seuraajaa. Näissä kaikissa on seuraajien määrä noussut vuodesta 2019, eniten Mocktailseuran Facebook-sivuilla.

4.5. Medianäkyvyys

RY:n mediatiedotteet kampanjoista ja Vuoden raittiusteko -tunnustuksesta

11.5. *Selvin päin kesään – Terveelliset elintavat korostuvat poikkeusoloissa*⁶⁶

2.11. *Vuoden raittiusteko 2020 -tunnustukset avoimelle puheelle päihteistä*⁶⁷

14.12. *Anna lapselle raitis joul – Tasapainoiset juhla-ajat ovat tärkeitä poikkeuksellisen arjen keskellä*⁶⁸

Otteita haastatteluista, mielipidekirjoituksista ja mediajulkaisuista

22.1. *Huumelainsäädäntöä ei saa lieventää Suomessa*⁶⁹ (Vastamäki)

24.1. *Kannabista tai muita huumeita ei pidä dekriminolisoida*⁷⁰ (Kailasmaa)

4.2. *Eduskunta ja hallitus oikeilla linjoilla. Työllisyys kasvuun millä keinoin tahansa!* (Vastamäki)

13.2. *Tutkittu tieto huumeista ei aina käsittele kaikkia näkökohtia*⁷¹ (Vastamäki) Turun Sanomat (myöh. TS)

24.2. *Vihreiden huumeiden sallimista kannattavat näkemykset perustuvat puutteellisesti tulkittuun tutkittuun tietoon* (kansanedustajille ja medialle) (Vastamäki)

28.2. *Huumausaineiden koko kuva on synkkä. Huumemyönteinen hallitus ei sitä paranna!* (Vastamäki)

30.4. *Alkoholin ulosmyynnin laajentaminen on uhka hyvinvoinnille* (Vastamäki)

17.5. *Raitis elämä on hyvä elämä – Helsingin Sanomat* (jatkossa HS) Kultaiset vuodet -liite.⁷²

21.5. *Kesää kohti kannattaa kulkea selvin päin*⁷³ (Kailasmaa) HS

26.5. *Veikkaus Oy Positiivisten uutisten aika – Raittiuden Ystävät: Poikkeusaika opettaa meille uudelleen välittämistä ja kuulemist*⁷⁴ (Kailasmaa)

30.5. *Aikuisten on tuettava nuorten raittiutta – monissa perheissä tehdään päinvastoin*⁷⁵ (Kailasmaa) TS

3.6. *Corona – vanhuus – vankeus* (Järviharju) Ilkka-Pohjalaiselle

18.6. *Viinin ystävillä vaikeaako?*⁷⁶ (Vastamäki)

⁶⁶ STT Info 11.5.20 <https://bit.ly/2MUv6vG> [13.2.2021], Turun Sanomat 30.5.20 <https://bit.ly/2OABJne> [13.2.2021].

⁶⁷ RY:n verkkosivut <https://bit.ly/3aZu9dn> [13.2.2021].

⁶⁸ STT Info 14.12.20 <https://bit.ly/3aYAjKU> [13.2.2021]; Turun Sanomat 25.11.20 <https://bit.ly/3jITMDj> [13.2.2021].

⁶⁹ Satakunnan Kansa 26.1.20 <https://bit.ly/3aWYfhC> [13.2.2021].

⁷⁰ RY:n verkkosivut <https://bit.ly/3rViG5v> [13.2.2021].

⁷¹ Turun Sanomat 17.2.20 <https://bit.ly/37cagvy> [13.2.2021].

⁷² Helsingin Sanomat *Kultaiset vuodet* -liite 17.5.20 *Raitis elämä on hyvä elämä* <https://bit.ly/3phJLOW> [13.2.2021].

⁷³ Helsingin Sanomat 21.5.20 <https://bit.ly/3ah0Wvq> [13.2.2021].

⁷⁴ Veikkaus Oy 26.5.20 <https://bit.ly/2LSJdB6> [13.2.2021].

⁷⁵ Turun Sanomat 30.5.20 <https://bit.ly/3b1gFxB> [13.2.2021].

⁷⁶ Länsi-Suomi 19.6.20 <https://ls24.fi/artikkelit/viinin-ystavilla-vaikeaako> [13.2.2021].

- 7.7. *Huumeiden laillistus ei paranna yhteiskunnan tilaa*⁷⁷ (Vastamäki) TS
- 8.7. *Tukekaamme yhä nuorten raittiutta*⁷⁸ (Kailasmaa) Satakunnan Kansa
- 20.8. Lasten terveysfoorumin blogikannanotto *Mitä tapahtuisi, jos meitä ei olisi? Järjestöjen tuki lapsille, nuorille ja lapsiperheille vaarassa heikentyä*⁷⁹ (mukana Raitis Linja)
- 20.8. *Julkinen sektori ei kestä sosiaali- ja terveysjärjestöjen rahoituksen leikkaamista* (kansanedustajille) ja 21.8. *Koko maan hyvinvointi tarvitsee sosiaali- ja terveysjärjestöjen työtä* (medialle) (Kailasmaa)⁸⁰
- 18.9. *Kansalaisjärjestöjen toimintaedellytyksiä ei pidä kaventaa* – (Vastamäki) Suomen Kuvalehti
- 5.10. *Veikkauksen monopoli on syytä säilyttää*⁸¹ (Vastamäki)
- 20.10. *Sähkösiirtomaksu on tuonut yhdistyksille, joilla on oma seuratalo, suuria vaikeuksia*⁸² (Kettunen)
- 11.11. *Suomen olympiakomitea tarvitsee urheiluun syvällisesti perehtyneen arvojohtajan*⁸³ (Vastamäki) TS
- 23.11. *Ihanaa nuorten kirkasotsaisuutta, nyt Kokoomuksessakin!*⁸⁴ (Vastamäki)
- 28.11. *Läsnäolevat vanhemmat tuovat turvallisen joulun* – Veikko Lehtosen ja Marko Kailasmaan haastattelu *Anna lapselle raitis joulu* -kampanjasta, Iltä-Sanomat *Joulun Aika* -liite⁸⁵
- 2.12. *Kannabisviljelylle jäitä hattuun*⁸⁶ (Vastamäki)
- 4.12. Professori Martti Vastamäen avoin kirje kansanedustajille *Arvoisa Kansanedustaja. Älä höllennä kannabisasennettasi!*⁸⁷ (Vastamäki)
- 7.12. *MTK tarjoamassa pientiloja kannabiksen viljelyyn?*⁸⁸ (Vastamäki) mm. TS
- 14.12. Radiohaastattelu *Anna lapselle raitis joulu* -kampanjasta, Radio Auran Aallot (Kailasmaa)

4.6. Raittiuden Ystävien toimintakalenteri 2020

Tammikuu

- 8.1. Alkoholi-, huume- ja rahapelitutkimuksen seuran seminaari (Kailasmaa)
- 13.1. Päihteetön pelikenttä -työryhmä (Kailasmaa)
- 14.1. Seurataloasiain neuvottelukunnan kokous, sähköposti (Poikonen)
- 14.–16.1. Nuori2020, Tampere (Sirola, Kiiskinen)
- 16.1. Kuntoutussäätiön Arvioinnin työkaluja -koulutus (Kailasmaa)
- 17.1. Kansainvälinen nuorten hyvinvointi työryhmä (Kailasmaa)
- 17.1. LTF:n ohjausryhmä (Kailasmaa)
- 21.1. Maito ja terveys ry:n hallitus (Kailasmaa)
- 21.1. Mocktailbaari ammattiopisto Live, Helsinki (Sirola)
- 23.1. Tulisiko kannabiksen käytön rangaistavuudesta luopua -seminaari (Kailasmaa)
- 25.1. Hää- ja juhlamessut, Mikkeli (Sirola, Kiiskinen)
- 26.1. Häämessut, Lappeenranta (Sirola, Kiiskinen)
- 28.–29.1. SOSTE:n Tammifoorumi (Kailasmaa)
- 30.1. M-Brainin analyysi kannabisuutisoinnista (Kailasmaa)
- 30.1. LTF:n ohjausryhmä (Kailasmaa)

Helmikuu

- 1.2. Häämessut, Lahti (Sirola, Kiiskinen)
- 4.2. NUVE-hankkeen työryhmä (Kailasmaa)
- 4.2. VAK ry:n hallitus (Kailasmaa)
- 5.2. Mocktailbaarikoulutus 4H nuorille, Muhos (Sirola)
- 5.2. Joutsenon opiston johtokunnan työvaliokunta, Joutseno (Poikonen)
- 6.2. Mocktailbaari kirjastossa, Tuusula (Kiiskinen)
- 7.2. RY:n nuorisotyön kehittämisryhmä (Kailasmaa, Villanen; Sinulista Lillomäki ja Uusi-Kokko)
- 7.2. Mocktailbaari koulutus, Multisillan nuorisotalo, Tre (Sirola, Kiiskinen)

⁷⁷ Turun Sanomat 7.7.20 <https://bit.ly/3afL9qc> [13.2.2021].

⁷⁸ Satakunnan Kansa 8.7.20 <https://bit.ly/3jILnzi> [13.2.2021].

⁷⁹ SOSTE 28.8.20 <https://bit.ly/3tTdlNR> [13.2.2021].

⁸⁰ Länsi-Suomi 21.8.20 <https://bit.ly/3pbWAtC>; Turun Sanomat 24.8.20 <https://bit.ly/379OyLN> & Savon Sanomat 28.8.20 <https://bit.ly/3d5Vb5v> [13.2.2021].

⁸¹ Länsi-Suomi 5.10.20 <https://bit.ly/3qjwLt4> [13.2.2021].

⁸² Iisalmen Sanomat 20.10.20 <https://bit.ly/2N6Jc2> [13.2.2021].

⁸³ Turun Sanomat 11.11.20 <https://bit.ly/3rUa4f9> [13.2.2021].

⁸⁴ Länsi-Suomi 23.11.20 <https://bit.ly/3tSVaYx> [13.2.2021].

⁸⁵ Newspool.fi 28.11.20 <https://bit.ly/3ahpUKX> [13.2.2021].

⁸⁶ Länsi-Suomi 2.12.20 <https://bit.ly/3tVnOZ6> [13.2.2021].

⁸⁷ RY:n verkkosivut 8.12.20 <https://bit.ly/3d4y6iE> [13.2.2021].

⁸⁸ Turun Sanomat 7.12.20 <https://bit.ly/2ZaODdL> [13.2.2021].

- 8.–9.2. Häämessut, Tre (Sirola, Kiiskinen)
- 12.2. Mocktailbaari, Diakonissalaitos, Hki (Kiiskinen)
- 12.2. State of health in the EU -informaatiotilaisuus (Vastamäki, Kailasmaa)
- 14.2. Mocktailbaari, Keuruu (Kiiskinen)
- 18.2. Mocktailbaari, Nuorten Winssi, Kuusamo (Sirola)
- 20.2. Joutsenon opiston johtokunta, Joutseno (Järviharju, Kailasmaa, Kotola, Poikonen)
- 21.2. Mocktailbaari, Uusikaupunki (Kiiskinen)
- 25.2. Maito ja terveys ry:n hallitus (Kailasmaa)
- 26.2. Alkoholi-, huume- ja rahapelitutkimuksen talviseminaari (Kailasmaa)
- 27.2. Kansainvälinen nuorten hyvinvointi työryhmä (Kailasmaa)
- 27.2. Ikääntyminen ja päihteet -seminaari (Kailasmaa)
- 28.2. Mocktailseuran leffailta, Helsinki (Kiiskinen)
- 29.2. Mocktailbaari, Sellon kirjasto, Espoo (Kiiskinen)

Maaliskuu

- 2.3. Toiminnanjohtajaseuran ja SOSTE:n tapaaminen (Kailasmaa)
- 2.3. Mocktailbaarin Nuorisotila Puokkaritalo, Oulu (Sirola)
- 3.3. Anna lapselle raitis joulu -kampanjan arviointiraati (Kailasmaa)
- 6.3. Joutsenon Opiston CAF-tilaisuuden julkistustilaisuus (Kailasmaa)
- 10.3. Yhteistyöneuvottelu Pohjola-Nordenin kanssa (Järviharju, Kailasmaa)
- 10.3. Hallitus
- 11.3. Hengähdä hetkeksi -tilaisuus, Monitoimikeskus Takatasku Lahti (Iivari, Kailasmaa)
- 11.3. Mocktailbaari Paukkulan nuoriso-opistolla, Mikkeli (Sirola)
- 13.3. Mocktailbaari, Laitila (Sirola) PERUTTU
- 16.3. Tulevaisuustyöryhmä (Vastamäki, Sallinen, Valkeavirta, Kailasmaa)
- 18.3. Mocktailseuran liikuntaseura, jooga (Kiiskinen, Sirola) PERUTTU
- 19.3. EPT-verkoston viestintätyöryhmä (Kailasmaa)
- 19.3. SuomiAreenan suunnittelukokous (Kailasmaa)
- 20.3. Mocktailbaari Salpauksen koulun opettajien virkistyspäivässä, Lahti (Sirola, Kiiskinen) PERUTTU
- 20.3. RY:n tilintarkastus (Poikonen)
- 23.3. Joutsenon Opiston johtokunta ja vuosikokous (Järviharju, Kailasmaa, Kotola, Poikonen) SIIRRETTY
- 23.3. Vaikuttamo, tapahtuma Espoon 9.-luokkalaisille, Espoo (Sirola, Kiiskinen) PERUTTU
- 24.3. Mocktailbaari, Lappeenranta (Sirola, Kiiskinen) PERUTTU
- 27.3. Yhdistysten vuosikokoukset poikkeustilan aikana -webinaari (Kailasmaa)
- 28.3. RY:n liittovaltuuston kevätkokous ja arviointikoulutus SÄHKÖPOSTIKOKOUS
- 31.3. Maito ja terveys ry:n hallitus, sähköpostikokous (Kailasmaa)
- 31.3. Millaista strategiaa tarvitaan -webinaari (Kailasmaa)
- 31.3. Lasten terveysfoorumien ohjausryhmä, sähköpostikokous (Kailasmaa)

Huhtikuu

- 2.4. Effective Communication of our brand and services – Movendi webinar (Kailasmaa)
- 3.4. Mocktailbaari, Nokia (Sirola) PERUTTU
- 3.4. Mocktailbaari, Uurainen (Kiiskinen) PERUTTU
- 7.4. Mocktailbaari, Hyvä me -tapahtuma, Ikaalinen (Sirola, Kiiskinen) PERUTTU
- 7.4. VAK ry:n sähköpostikokous (Kailasmaa)
- 8.4. Mocktail-kouluttautuminen (Momo, Sirola, Kiiskinen, Ikonen, vapaaehtoiset) PERUTTU
- 17.4. Mocktailbaari, Kontulan nuorisotalo (Kiiskinen) PERUTTU
- 17.4. Mocktailbaari, Keravan kirjasto (Kiiskinen) PERUTTU
- 17.4. Mocktailbaari-koulutus, Tornio (Sirola) PERUTTU
- 17.4. Mocktailbaari, Lihastautiliiton tapahtuma, Vantaa (Kiiskinen) PERUTTU
- 20.4. MTKL:n auttavan puhelintyön koulutus (Kailasmaa, Poikonen, Sirola, Valkeavirta)
- 21.4. NUVE-hankkeen ohjausryhmä (Kailasmaa)
- 21.4. EPT-verkoston järjestöjohtajat (Kailasmaa)
- 22.4. EPT-verkoston viestintätyöryhmä (Kailasmaa)
- 22.4. EPT-verkoston koulutus etäkokous- ja koulutusohjelmista (Kailasmaa)
- 22.4. Mocktailbaari, Xamk, Mikkeli (Sirola) PERUTTU
- 23.4. SOSTE:n Johtaminen poikkeusoloissa -webinaari (Kailasmaa)

- 23.4. Liikenneonnettomuudet Suomessa -webinaari (Kailasmaa)
- 24.4. Mocktailseuran bingo, virtuaalitapahtuma Facebookin kautta (Kiiskinen)
- 25.4. Mocktailbaari, Akaa (Sirola) PERUTTU
- 27.4. SOSTE Järjestöjen maakuntapäivä (Kailasmaa)
- 28.4. Päihde- ja mielenterveysjärjestöjen & Kumaja-verkoston etätapaaminen (Kailasmaa)
- 30.4. Vapunaaton tapahtuma RY:n toimistolla (Ikonen, Kiiskinen) PERUTTU
- 30.4. Mocktailseuran virtuaalivappuhaaste (Kiiskinen)

Toukokuu

- 4.5. Mocktailbaarikoulutus, Haukipudas PERUTTU
- 5.5. Maito ja terveys ry:n hallitus (Kailasmaa)
- 5.5. EPT-viikon suunnittelupaja (Kailasmaa)
- 6.5. OSANA-verkoston etätapaaminen (Kailasmaa)
- 7.5. SOSTE:n Työhyvinvointi poikkeusoloissa -webinaari (Kailasmaa)
- 7.5. Mocktailseuran virtuaalibingo Facebookin kautta (Kiiskinen)
- 8.5. Mocktailbaari, Callout Myrtsi, Vantaa (Kiiskinen) PERUTTU
- 11.5. Mocktailbaarikoulutus, Nummela (Sirola) PERUTTU
- 12.5. EPT-viikon suunnittelupaja (Kailasmaa)
- 14.5. Mocktailbaari, 9fest, Mikkeli (Sirola) PERUTTU
- 17.5. Mahdollisuuksien tori, Lahti (Sirola, Kiiskinen) PERUTTU
- 18.5. Joutsenon opiston hallituksen työvaliokunta (Poikonen) Teams
- 19.5. Mocktailbaarikoulutus, Juupajoki (Sirola) PERUTTU
- 20.5. SOSTE:n Kohti vaikuttavuuslähtöistä toimintaa -webinaari (Kailasmaa)
- 21.5. Mocktailseuran virtuaalibingo Facebookin kautta (Kiiskinen)
- 26.5. Suunnittelukokous vetoimuksen laatimiseksi Suomen hallitukselle päihdepalvelujen uudistamisasiassa (Vastamäki, Kailasmaa)
- 26.5. Ihanko pihalla -tapahtuma, Jyväskylä (Sirola, Kiiskinen) SIIRRETTY
- 27.5. EPT-verkoston viestintätyöryhmä (Kailasmaa)
- 28.5. EHYT ry:n valtuusto (Vastamäki)
- 28.5. Päivyitin seminaari päihdetyön käytännöistä (Kailasmaa)
- 29.5. Mocktailbaarin virtuaalipäätätibaari (Kiiskinen)
- 30.5. Mocktailbaari, Hämeenlinna (Sirola) PERUTTU

Kesäkuu

- 2.6. Maito ja terveys ry:n liittokokous ja hallitus (Kailasmaa)
- 5.6. Mocktailbaari, Kantsufest (Kiiskinen) Peruttu
- 8.6. EPT-verkoston viestintätyöryhmä (Kailasmaa)
- 9.6. NUVE-hankkeen ohjausryhmä (Kailasmaa)
- 10.6. Toiminnanjohtajaseura – STEA-avusteinen toiminta (Kailasmaa)
- 11.6. Lomavalkama Oy:n yhtiökokous (Kailasmaa)
- 12.6. Helsinki-päivän tapahtuma MoMo-hankkeen virtuaalitapahtuma (Kiiskinen, Ikonen)
- 16.6. Maito ja terveys ry:n hallitus (Kailasmaa)
- 16.6. VAK ry:n vuosikokous ja hallituksen kokoukset (Kailasmaa)
- 17.6. Mocktailseuran liikuntakerho, SUP-lautailu (Kiiskinen)
- 23.6. Joutsenon Opiston johtokunta (Järviharju, Kailasmaa, Kotola, Poikonen) TEAMS
- 24.6. Mocktailseuran liikuntakerho, puistojooga (Kiiskinen)
- 25.6. Koskelan nuorisotalon tapahtuma, HKI, Mocktailbaari (Kiiskinen)

Heinäkuu

- 17.7. Mocktailseuran ulkoilmajooga, Helsinki (Kiiskinen)
- 22.7. Mocktailseuran Minigolf, Helsinki (Kiiskinen)

Elokuu

- 1.–2.8. LuoMusa-tapahtuma (päätösjuhla) ja Valtakunnalliset Raittiusjuhlat, Töysä
- 4.–6.8. RY:n lastenleiri Kauhajoki (Järviharju)
- 4.–5.8. Kansanopistopäivät, Joutseno (Järviharju, Kailasmaa, Kotola, Poikonen) SIIRRETTY 2021
- 18.8. Joutsenon Opiston kannatusyhdistyksen vuosikokous ja hallituksen järjestäytymiskokous, Joutseno (Järviharju, Kailasmaa, Kotola, Poikonen)
- 19.8. Mocktailseuran leffailta, Helsinki (Kiiskinen)

20.8. Helsingin Taiteiden yö -tapahtuma RY:n toimistolla, Elojuhla, Momo-hanke (Ikonen, Kiiskinen, Poikonen, Sirola)

22.8. Maaumala-bileet, Espoon nuorisotoimi (Sirola, Kiiskinen) PERUTTU

25.8. Hallitus

Syyskuu

3.9. Lasten terveystoiminnan ohjausryhmä (Kailasmaa)

4.9. Mocktailbaari, Laitilan nuorisotila (Sirola)

10.9. Mocktailkoulutus ravintolassa, MoMo-hanke (Kiiskinen)

11.9. Virtuaalibaari Varia-ammattioppilaitoksen oppilaille Vaasaan (Sirola, Kiiskinen)

12.9. RY:n liittovaltuuston syyskokous ja yhdistystoiminnan tuloksellisuus -koulutus

18.9. Mocktailseuran virtuaalibingo, Helsinki (Kiiskinen)

25.9. Ryhmänohjaajakoulutus, Hämeen kesäyliopisto (Sirola)

29.9. Joutsenon Opiston hallituksen työvaliokunta, Joutseno (Poikonen)

30.9. Maailma kylässä tapahtuman infotilaisuus, verkossa (Sirola)

Lokakuu

1.10. Mocktailseuran peli-ilta, HKi (Kiiskinen)

1.10. Saavutettavuus verkossa -koulutus, EPT-verkosto (Sirola)

2.10. Mocktailbaari, Tapanila, Hki (Kiiskinen)

14.10. Mocktailbaari, Glowfest, Hki (PERUTTU)

15.10. Hengähdä hetkeksi -etätilaisuus (Vastamäki)

15.10. Mocktailbaari, Vaasa (PERUTTU)

17.10. Mocktailbaari, Oulu (Kiiskinen)

19.10. Mocktailseuran liikuntakerho, opastettu kummituskävely Kruunuhaassa (Sirola)

20.10. Siirapintekoilta & workshop, MoMo-hanke (Kiiskinen)

22.10. Rentoutumispienryhmä, Helsinki (Sirola)

26.10. Mocktailseuran leffailta, Helsinki (Kiiskinen)

27.10. Mocktailbaari, Espoon keskus (Sirola)

30.10. Mocktailbaari, Suvelan nuorisotilalla, Espoo (Kiiskinen)

30.10. Ryhmänohjaajakoulutus, Hämeenlinna (Sirola)

Marraskuu

3.11. Hallituksen kokous ja raittiusteko tunnustuksen jakotilaisuus

4.11. Liikuntakerho, Hohtominigolf (Sirola)

6.11. Pienryhmäohjaajakoulutus, Hämeenlinna (Sirola)

6.11. Mocktailbaari, Marttilan nuorisotalo (Sirola) PERUTTU

6.11. Mocktailbaarikoulutus, Paimion nuorisotila (Sirola)

6.11. Järjestöjen apu ja tuki kaikkien ulottuville -webinaari (Poikonen)

12.11. Demo rentoutus/itsemyötätunto- pienryhmä, Helsinki (Sirola)

17.11. Tietoturvan perusasiat, webinaari (Poikonen)

18.11. Mocktailbaari, Kainuun ammattioppilaitos, Kuusamo (Sirola)

23.11. STEAn raportointi uudistuu -webinaari (Poikonen)

25.11. Mocktailseuran peli-ilta, Helsinki (Kiiskinen)

Joulukuu

2.12. Seurataloasiain neuvottelukunnan kokous, Teams (Poikonen)

9.12. Mocktailseuran etäbingo (Kiiskinen)

10.12. Demo rentoutus/itsemyötätunto-pienryhmä, Helsinki (Sirola)

10.12. Joutsenon Opiston hallitus, Teams (Järviharju, Kailasmaa, Kotola, Poikonen)

10.12. Vastuullisuutta ja vaikuttavaa viestintää -webinaari, Veikkaus (Sirola)

15.12. Hallituksen kokous, Teams

16.12. Tipattoman tammikuun etkot, Teams-tapahtuma, Ehyt (Kailasmaa, Sirola)

19.12. MoMo-hankkeen pikkujoulut (Kiiskinen, Ikonen)

21.12. Maahanmuuttajataustaisten liikuntasalivuorolle osallistuneiden teematapaaminen

V HALLINTO JA TALOUS

RY:n hallinto on kolmiportainen. Kansalaisjärjestön ylin päättävä elin on varsinainen edustajakokous, joka kokoontuu touko–syyskuussa joka toinen vuosi. Yhdistyksen päättäjävaltaa käyttävät edustajakokousten väliaikoina sen varsinaisessa edustajakokouksessa valitut valtuutetut eli liittovaltuusto, jossa jäsenliitoilla on edustajansa. Yhdistyksen hallitus johtaa sääntöjen sekä edustajakokouksen ja liittovaltuuston päätösten mukaisesti järjestön toimintaa ja taloutta.

5.1. Liittovaltuusto ja hallitus

Liittovaltuuston kevätkokous järjestettiin 20.–27.3. sähköpostikokouksena ja syyskokous 12.9. Raittiuden Ystävien toimistossa Helsingissä. Kevätkokouksessaan liittovaltuusto vahvisti RY:n vuoden 2019 toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen sekä vuoden 2020 taloussuunnitelman. Syyskokouksen jälkeen pidettiin jäsenyhteisöjen edustajille järjestötoiminnan tilannekatsaus ja vaikuttavuuskoulutus.

Syyskokouksessa valittiin Matti Järviharju, Matti Sallinen ja Taina Valkeavirta jatkamaan RY:n hallituksessa kaksivuotiskaudeksi 2021–2022. Vaalitoimikunnassa vuonna 2021 jatkavat toiminnanjohtaja Kailasmaa (kokoon kutsuja), Eila Kotola, Matti Sallinen ja Joni Villanen. Joutsenon Opiston johtokunnassa vuosina 2021–2022 jatkavat varsinaiset jäsenet Matti Järviharju ja Eila Kotola.

Liittovaltuuston syyskokous valitsi RY:n tilintarkastajaksi vuodeksi 2021 KHT Virve Tammisen Tilintarkastusrengas Oy:stä. Koska kyseessä on tilintarkastusyhteisö, varatilintarkastajaa ei tarvita. Liittovaltuusto hyväksyi myös vuoden 2021 toiminta-, talous- sekä viestintä- ja markkinointisuunnitelmat.

Liittovaltuuston jäsenet vuonna 2020:

Puheenjohtaja **Teuvo Munkki**, Säskylä (2020-2021)

Varapuheenjohtaja **Matti Järviharju**, Ilmajoki (2020-2021)

Varsinaiset jäsenet:

Aaltonen Kari, Hauho (2020–2023)

Honkanen Hannah, Hamina (2020–2023)

Kivilahti Saimi, Heinola (2020–2023)

Lavila Klaus, Alavus (2018–2021)

Saine Harri, Pori (2020–2023)

Siltanen Kimmo, Porvoo (2020–2023)

Raimo Heikkilä, Salo (2020–2023)

Iivari Eila, Hollola (2018–2021)

Kotola Eila, Virolahti (2018–2021)

Ronnala Reijo, Heinola (2018–2021)

Sallinen Matti, Helsinki (2018–2021)

Pirjo Vainio, Nousiainen (2018–2021)

Varajäsenet:

Karppinen Arja, Mikkeli (2020–2023); Kivelä Leena, Petäjävesi (2018–2021); Marttinen Riitta, Mikkeli (2020–2023); Marttinen Unto, Mikkeli (2020–2023); Siivonen Anni, Lahti (2020–2023); Vastamäki Heidi, Kaarina (2018–2021) ja Wahlström Jonas, Porvoo (2018–2021).

Liittovaltuuston liittojäsenet (toimikausi 2020–2021):

Hirvimäki Rauno (Raittiuden Ystävien Urheiluliitto) varajäsen: Halkivaha Erkki

Meriläinen Valto A. (Kristillinen Terveys- ja Raittiusjärjestö) varajäsen: Rauhala Leena

Uusi-Kokko Sari (Sininuorisoliitto) varajäsen: Lillomäki Ada

RY:n hallituksen kokous järjestettiin vuonna 2020 4 kertaa, joista 1 kerta Teams-sovelluksella.

Hallituksen jäsenet	osallistui kokoukseen
Puheenjohtaja: Martti Vastamäki , Kaarina	4/4
Varapuheenjohtaja: Eila Iivari , Hollola	3/4
Matti Järviharju , Ilmajoki	4/4
Pekka Ratola , Pori	4/4
Matti Sallinen , Helsinki	3/4
Pirjo Vainio , Nousiainen	2/4
Taina Valkeavirta , Porvoo	1/4
Joni Villanen , Porvoo	3/4

5.2. Joutsenon Opisto

Joutsenon Opiston kannatusyhdistys ry:n ylläpitämässä Joutsenon Opistossa järjestetään pääsääntöisesti vapaan sivistystyön koulutusta. Ylläpitöluvan mukaisesti opiston koulutustehtävä on kieliin ja kulttuuriin sekä taideaineisiin painottuvan koulutuksen järjestäminen. Joutsenon Opisto tekee yhteistyötä Jyväskylän ja Itä-Suomen yliopistojen avoimen yliopistojen kanssa järjestäen muun muassa kasvatustieteen, psykologian, englannin ja japanin kielen perusopintoja. Maahanmuuttajakoulutus kuuluu opiston koulutustehtävään. Opistolla järjestettävän *Suomea ulkomaalaisille* -koulutuksen lisäksi Joutsenon Opisto järjestää suomenkielen koulutusta Joutsenon vastaanottokeskuksen turvapaikanhakijoille.

Joutsenon Opistolle myönnettiin vuonna 2020 CAF-tunnustus ensimmäisenä oppilaitoksena Suomessa. Esimerkillisesti toteutettu asiakaslähtöinen ja pitkäjänteinen kehittämistyö palkittiin kansainvälisellä tunnustuksella. CAF (Common Assessment Framework) on EU-jäsenmaiden yhteistyössä kehittämä julkisen sektorin organisaatioiden laadunarviointimal-li. Tämän mallin avulla organisaatiot voivat kehittää ja parantaa kokonaisvaltaisesti laadukasta toimintaa.

Raittiuden Ystävien edustajina Joutsenon Opiston kannatusyhdistyksen hallituksessa/opiston johtokunnassa vuonna 2020 olivat Matti Järviharju, Eila Kotola ja Kirsi Poikonen sekä varajäsenenä Marko Kailasmaa. Kirsi Poikonen toimi myös hallituksen asettaman työvaliokunnan jäsenenä.

5.3. Henkilökunta ja toimisto

Toiminnanjohtaja **Marko Kailasmaa**
Järjestö- ja talouspäällikkö **Kirsi Poikonen**
Hankevastaava **Anki Sirola**

Anna Ikonen oli määräaikaisessa työsuhteessa Monikulttuurisuutta ja mocktaileja – MoMo-hankkeessa 1.10.2019–31.12.2020.

Anu Kiiskinen työskenteli lähinnä Mocktailseuran järjestämissä tapahtumissa ja sometyössä vuoden 2020 aikana.

Bashe Ali Mohammed toimi monikulttuurisuustyön asiantuntijana ja nuorten miesten liikuntavuoron vetäjänä.

Matvei Emelichev, Sampo Ruuth ja Vili Valtonen olivat kesäkuussa 2020 kesätöissä 60h Helsingin ja Vantaan kaupunkien kesäsetelien tukemina, avustaen lähinnä Mocktailseuran toiminnassa ja tapahtumissa.

5.4. Talous

RY:n toimintaan saatiin Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskukselta (STEA) yleisavustus 301 328 euroa. Mocktailseuran toimintaan saatiin avustusta Helsingin

kaupungilta 12 000 euroa. Opetushallitukselta saatiin avustusta MoMo-hankkeeseen (Monikulttuurisuutta ja mocktaileja), josta vuoden 2020 osuus oli n. 11 000 euroa. Tuloja saatiin myös *Anna lapselle raitis joulu* -kampanjan kumppanuusmaksuista. Vuoden 2020 tilinpäätös oli nollatuloksinen. Raittiuden Ystävien säätiöltä ei saatu tukea vuonna 2020.

5.5. Raittiuspiirit ja paikallisyhdistykset

Ry = raittiusyhdistys Rs = raittiusseura

ETELÄ-SAVON RAITTIUSPIIRI

Ry Kuokka I ja Savon Perinneperjehtijat

HÄMEEN RAITTIUSPIIRI

Ry Sarastus III ja Suoniemen Rs

KESKI-SUOMEN RAITTIUSPIIRI

Ry Toivon Kipinä III ja Ry Valon Pilke

KYMEN – LOUNAIS-KARJALAN RAITTIUSPIIRI

Haminan Ry, Haminan seudun raittiusseura Jaspis ry, Katrilli-klubi, Reitkallin Ry ja Ry Vehka

LAPIN LÄÄNIN RAITTIUSPIIRI

Ry Turva

OULUN RAITTIUSPIIRI

Kerälän Sr ja Ry Onnela

POHJANMAAN RAITTIUSPIIRI

Ry Kevään Toivo, Ry Kipinä XXII, Ry Korven Vesa ja Töysän Ry

POHJOIS-SAVON RAITTIUSPIIRI

Iisalmen Rs Sarastus, Kuopion Rs ja Räsälän Ry

PÄIJÄT-HÄMEEN RAITTIUSPIIRI

Heinolan Ry, Ry Säde I ja Sysmän Ry

SATAKUNNAN RAITTIUSPIIRI

Harjavalan Ry, Länsi-Porin kristillinen Raittiuskilta, Raittiusliitto Alpha ja Porin Raittiuskeskus

UUDENMAAN RAITTIUSPIIRI

Helsingin Raittiuskeskus, Porvoon Rs ja Revers-Sun

VARSINAIS-SUOMEN RAITTIUSPIIRI

Kuusiston Rs Keko, Mynämäen Tarvaisten Ry, Nousiaisten Ry, Rs Kasvi I, Ry Sarastus II, Ry Taimi II ja Salon Ry

5.6. Raittiuden Ystävien kannatusjäsenet, jäsenyhteisöt ja valtakunnalliset jäsenyhdistykset

Yksityiset henkilöt: 4

Kannatusjäsenet: Terveyspalvelut Sympatikus Oy

Kristillinen Terveys- ja Raittiusjärjestö

Raittiuden Ystävien Urheiluliitto

Sinuli ry: Sininuorisoliiton piirijärjestöt: Keski-Suomen Sininuorisopiiri, Satakunnan Sininuorisopiiri, Sininuorisoliiton Pohjanmaan piiri

Valtakunnallinen Raittiusseura

5.7. Raittiuden Ystävien jäsenyydet muissa järjestöissä vuonna 2020

Alkoholi-, huume- ja rahapelitutkimuksen seura

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry

Hyvinvointialan liitto ry

Kansalaisareena ry

Movendi International (ent. IOGT) (liitännäisjäsen)

Maito ja Terveys ry (toiminta päättyi 30.6.2020)

NGR Nordiska Godtemplarrådet

Pohjola-Norden

SOSTE Suomen Sosiaali ja terveys ry

VAK ry

5.8. Raittiuden Ystävien osakkuudet

Lomavalkama Oy

Vuontispiirtti Oy